

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

SOU
1965: 51A

**GEMENSAMMA
BOSTADSFÖRMEDLINGAR**

BETÄNKANDE AVGIVET AV
1962 ÅRS BOSTADSFÖRMEDLINGSUTREDNING

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1965

Kronologisk förteckning

1. Sveriges sjöterritorium. Kihlström. 135 s. + 1 utviksblad. U.
2. Sammanställning av remissyttranden över författningsutredningens förslag till ny författning. Del 1: Allmänna uttalanden samt 1 och 2 kap. i förslaget till regeringsform. Norstedt & Söner. 188 s. Ju.
3. Sammanställning av remissyttranden över författningsutredningens förslag till ny författning. Del 2: Kap. 3, 4 och 5 i förslaget till regeringsform. Norstedt & Söner. 120 s. Ju.
4. Tandvårdsförsäkring. Kihlström. 186 s. S.
5. Måttenheter. Kihlström. 47 s. Fi.
6. Om den kommunala självstyrelsens lokala förankring. Esselte. 100 s. I.
7. Praktik- och feriearbetsförmedling. Esselte. 177 s. I.
8. Skånes och Hallands vattenförsörjning. Esselte. 513 s. + 5 st. kartbilagor. K.
9. Arbetsmarknadspolitik. Esselte. 567 s. I.
10. Antikvitetskollegiet. Esselte. 281 s. E.
11. Utbyggnaden av universitet och högskolor. Lokalisering och kostnader I. Esselte. 280 s. E.
12. Utbyggnaden av universitet och högskolor. Lokalisering och kostnader II. Specialutredningar. Esselte. 741 s. E.
13. Rättegångshjälp. Norstedt & Söner. 166 s. Ju.
14. Godtrosvörvärv av lösöre. Norstedt & Söner. 241 s. Ju.
15. De svenska utlandsförsamlingarnas ekonomi. Esselte. 129 s. E.
16. Ny jordförvärvslag. Hæggström. 193 s. Jo.
17. Fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap. Beckman. 94 s. Ju.
18. Fartygs befälhavare. Gemensamt haveri och dispatch. Ansvarsbestämmelser m. m. Esselte. 221 s. Ju.
19. Friluftslivet i Sverige. Del II. Friluftslivet i samhällsplaneringen. Svenska Reproduktions AB. 383 s. + 1 st. kartbilaga. K.
20. Radions och televisionens framtid i Sverige. I. Bakgrund och förutsättningar, programfrågor. Organisations- och finansieringsfrågor. Hæggström. 530 s. K.
21. Radions och televisionens framtid i Sverige. II. Bildnings- och undervisningsverksamhet. Forskningsfrågor. Hæggström. 227 s. K.
22. Dagstidningarnas ekonomiska villkor. Esselte. 212 s. + 1 st. kartbilaga. Ju.
23. Uppbördsfrågor. Esselte. 228 s. Fi.
24. Institutet för arbetshygien och arbetsfysiologi. Kihlström. 88 s. S.
25. Studieplaner för lärarutbildning. Esselte. 490 s. I.
26. Ändringar i ensittarlagen m. m. Esselte. 61 s. J.
27. De svenska jordbruksprodukternas distribution och marginalförhållanden. Esselte. 192 s. Jo.
28. Nytt skattesystem. Remissyttranden. Esselte. 633 s. Fi.
29. Lärarutbildningen IV: 1. Esselte. 714 s. E.
30. Lärarutbildningen IV: 2. Esselte. 92 s. E.
31. Specialundersökningar om lärarutbildning V. Esselte. 441 s. E.
32. Höjd bostadsstandard. Esselte. 569 s. I.
33. Vägmärken. Kungl. Luftfartsstyrelsen. 296 s. I.
34. Sammanställning av remissyttranden över författningsutredningens förslag till ny författning. Del 4. Kap. 7, 8, 9 och 10 i förslaget till regeringsform samt övergångsbestämmelserna. Esselte. 103 s. Ju.
35. Nykterhet i trafik. Esselte. 91 s. K.
36. Sveriges släktnamn. 1965. AB E G Johanssons Boktryckeri, Karlshamn. 485 s. H.
37. Sammanställning av remissyttranden över författningsutredningens förslag till ny författning. Del 5. Förslaget till riksdagsordning. Norstedt & Söner. 46 s. Ju.
38. Affärstiderna. Del I. Motiv och lagförslag. Esselte. 151 s. I.
39. Affärstiderna. Del II. Konsumentundersökning. Esselte. 151 s. I.
40. Kommunala bolag. Esselte. 345 s. I.
41. Pensionsstiftelser II. Esselte. 302 s. Ju.
42. Körkortet och trafikutbildningen. Esselte. 20 s. K.
43. Statens trafikverk. Esselte. 196 s. K.
44. Stöd åt hästaveln. Kihlström. 193 s. Jo.
45. Beredskap mot oljeskador. Kihlström. 96 s. H.
46. Radiolog. Kihlström. 55 s. K.
47. Statens vägverk. Kihlström. 135 s. K.
48. Arbetstid och arbetsinspektion för vägtrafik. Esselte. 324 s. K.
49. Hälso- och socialvårdens centrala administration. Berlingska Boktryckeriet, Lund. 388 s. S.
50. Mentalsjukhusens personalorganisation. Del I. Målsättning och utformning. Esselte. 310 s. S.
51. Gemensamma bostadsförmedlingar. Hæggström. 64 s. I.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1965:51

Inrikesdepartementet

**GEMENSAMMA
BOSTADSFÖRMEDLINGAR**

BETÄNKANDE AVGIVET AV

1962 ÅRS BOSTADSFÖRMEDLINGSUTREDNING

IVAR HÆGGSTRÖMS TRYCKERI AB
STOCKHOLM 1965

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIEN 1902 21

Justitiedepartementet

GEMENSAMMA
BOSTADSFORMIDLINGAR

af

1902 års årsberättelse om bostadsformidling

1902 års årsberättelse om bostadsformidling

1902

Innehåll

Skrivelse till statsrådet och chefen för Kungl. Inrikesdepartementet	5
Inledning	7
1. Utredningsuppdraget	7
2. Lagstiftning om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande	8
3. Kommunala samordningsfrågor	11
4. De kommunala bostadsförmedlingarnas nuvarande organisation m. m.	12
Utredningen	19
Reservation av herr Breitholtz	30
Bilaga 1 PM angående den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten i Stor-Stockholm	31
Bilaga 2 Stor-Göteborgs-kommitténs förslag till avtal angående samordnad kommunal bostadsförmedlingsverksamhet	37
Bilaga 3 Avtal om samordnad bostadsförmedling i Malmö och Burlöv ..	39
Bilaga 4 Bostadsmarknadsläget under år 1964 och i början av år 1965 ..	40
Bilaga 5 Förslag till lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 (nr 523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande	63
Bilaga 6 Förslag till lag angående upphävande av 10 § lagen den 19 juni 1942 om hyresreglering m. m.	64

Innehåll

1952 om hyresreglering m. m.	62
Bilaga 6 Förslag till lag angående upphävande av 10 § lagen den 10 juni 1947 om kommunala åtgärder till postbefrämningens främjande	64
Bilaga 5 Förslag till lag angående ändring i lagen den 10 juni 1947 (nr 523)	67
Bilaga 4 Postbeskrivningsbrevet under år 1947 och i början av år 1952	70
Bilaga 3 Ävtal om samordnad postbefrämning i Malmö och Helsingborg	73
Bilaga 2 Stor-Göteborgs-kommitténs förslag till ävtal angående samordnad kommunal postbefrämningssammanslutning	81
Bilaga 1 FVI angående den samordnade postbefrämningssammanslutningen i Stor-Stockholm	81
Reservation av herr Breitholts	89
Utredningen	10
4. De kommunala postbefrämningarnas närvarande organisation m. m.	12
3. Kommunala samordningsstråkar	11
2. Lagstiftning om kommunala åtgärder till postbefrämningens främjande	6
1. Utredningsuppdraget	7
Inledning	7
Skrivelse till statsrådet och chefen för Kungl. Poststyrelsen	2

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Inrikesdepartementet

Genom beslut den 28 juni 1962 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fem utredningsmän med uppgift att utreda frågor rörande bostadsförmedlingens organisation och principer.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallades den 29 juni 1962 såsom sakkunniga kommerserådet Anders Lindstedt, tillika ordförande, direktören i Sveriges fastighetsägareförbund Claës Breitholtz, sekreteraren hos Svenska Stadsförbundet Mats Edling, ledamoten av riksdagens första kammare Lennart Geijer samt dåvarande direktören vid Stockholms stads bostadsförmedling Gustav Jonasson. Till sekreterare åt de sakkunniga, vilka antagit benämningen 1962 års bostadsförmedlingsutredning, förordnades den 31 januari 1963 numera departementssekreteraren i finansdepartementet Per Eskilsson. Den 10 september 1963 erhöll Jonasson begärt entledigande från sitt uppdrag. Att vara ledamot av utredningen i Jonassons ställe tillkallades samtidigt dåvarande t. f. direktören vid Stockholms stads bostadsförmedling, numera biträdande stadsrevisorn hos Stockholms stad Sture Lennerfors.

Den 22 november 1963 förordnades föreståndaren för bostadsförmedlingen i Gävle Sven Rosén att såsom expert biträda utredningen.

Genom beslut den 29 november 1963 — sedan från socialdepartementet till inrikesdepartementet överflyttats bl. a. de ärenden vilka tillhör utredningens ämnesområde — uppdrog Kungl. Maj:t åt utredningen att skyndsamt med förtur framlägga förslag till åtgärder för att få till stånd en gemensam och effektivare bostadsförmedling för kommuner som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende.

Den 4 mars 1964 erhöll Lindstedt begärt entledigande från sitt uppdrag. Samtidigt tillkallades numera lagmannen Folke Nyquist att i Lindstedts ställe vara utredningsman, tillika ordförande i utredningen. Eskilsson erhöll den 30 april 1964 begärt entledigande från uppdraget att vara sekreterare åt utredningen. Till sekreterare i Eskilssons ställe förordnades samtidigt numera revisionssekreteraren Robert Söderblom.

Utredningen har undersökt de lagtekniska förutsättningarna för anordnande av kommunal bostadsförmedling, gemensam för flera kommuner. Med denna

fråga sammanhänger visserligen övriga spörsmål som utredningen har att överväga, särskilt bedömningsnormerna vid bostadsförmedlingarna och förmedlingarnas tillgång till lägenheter. Dessa spörsmål har utredningen ännu icke hunnit slutbehandla.

Men hänsyn till uppdraget att skyndsamt med förtur framlägga förslag om gemensamma bostadsförmedlingar får utredningen emellertid härmed som delredovisning av uppdraget vördsamt överlämna betänkande angående sådana bostadsförmedlingar.

Herr Breitholtz har reserverat sig mot utformningen av ett av utredningen utarbetat förslag till lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande.

Stockholm den 10 september 1965

Folke Nyquist

Claës Breitholtz

Mats Edling

Lennart Geijer

Sture Lennerfors

/ Robert Söderblom

Inledning

1. Utredningsuppdraget

I anförande till statsrådsprotokollet den 29 november 1963 uttalade chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, följande:

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 har chefen för socialdepartementet tillkallat fem sakkunniga med uppgift att utreda frågor rörande bostadsförmedlingens organisation och principer i enlighet med följande av riksdagen i samband med hemställan om utredning uppdragna riktlinjer.

Utredningen, som bör vara förutsättningslös, bör pröva möjligheterna att nå större enhetlighet i de av bostadsförmedlingarna tillämpade bedömningsnormerna vid tilldelning av lägenheter åt bostadssökande. Vid denna prövning bör beaktas exempelvis att sociala hänsyn och behov av särskild arbetskraft på vissa orter kan föranleda avsteg från den tidsmässiga turordningen i bostadskön. Utredningen bör också ta upp frågan hur bostadsförmedlingarna skall få bättre tillgång till lägenheter. Obligatorisk bostadsförmedling bör dock ej införas. Utredningen bör vidare pröva möjligheterna att åstadkomma en effektivt organiserad interkommunal förmedling. Slutligen bör övervägas hur den offentliga insynen i förmedlingarnas verksamhet lämpligen bör ordnas.

De sakkunniga har antagit benämningen 1962 års bostadsförmedlingsutredning. Behovet av en samordnad och effektivare bostadsförmedling inom framför allt Storstockholmsområdet har efter hand blivit alltmer accentuerat. Det synes angeläget, att möjligheter skyndsamt skapas för att förmå kommuner, vilka ingår i ett område som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende, att anordna gemensam bostadsförmedling för hela området. Bostadsförmedlingsutredningen bör därför närmast inrikta sitt arbete på att undersöka vilka åtgärder som erfordras härför. Finner utredningen därvid, att en effektivare bostadsförmedling inte kan åstadkommas utan att obligatorisk bostadsförmedling införas, bör utredningen vara oförhindrad att låta sina förslag omfatta även en sådan lösning. Det är emellertid angeläget, att denna i så fall inte ges en vidare omfattning än som påkallas av det angivna syftet samt att en tungrodd administrativ regleringsapparat undviks.

Kungl. Maj:t uppdrog med anledning av statsrådets anförande å 1962 års bostadsförmedlingsutredning att skyndsamt med förtur framlägga förslag till åtgärder för att få till stånd en gemensam och effektivare bostadsförmedling för kommuner som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende.

I förevarande betänkande behandlar utredningen av skäl som anföres i skrivelsen till departementschefen endast de lagtekniska frågor, som sammanhänger med anordnande av kommunal bostadsförmedling, gemensam för flera kommuner. Därvid utgår utredningen från att det icke ankommer på utredningen att

genom förhandlingar med kommuner eller på annat sätt taga initiativ till bildande av sådana förmedlingar. Övriga i direktiven angivna spörsmål avser utredningen att behandla i sitt fortsatta arbete.

2. Lagstiftning om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande

Den statliga bostadspolitiken förutsätter olika åtgärder från kommunernas sida. De grundläggande bestämmelserna härom återfinnes i lagen den 10 juli 1947 (nr 523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande (bostadsförsörjningslagen). Enligt 1 § denna lag i dess ursprungliga lydelse ägde kommun, om den så fann påkallat för att främja bostadsförsörjningen inom kommunen, ställa medel till förfogande att enligt de grunder och i den ordning, som kommunen bestämt, användas till åtgärder i syfte att nedbringa inom kommunen bosatta personers kostnader för anskaffande eller innehav av en fullvärdig bostad.

Sedan fråga uppkommit om att en kommuns befogenheter att vidtaga åtgärder till bostadsförsörjningens främjande icke borde vara begränsade till kommunens område utan borde kunna utsträckas till annan kommun i den mån de berörda kommunerna utgjorde en enhet i bostadsförsörjningshänseende, erhöll 1 § bostadsförsörjningslagen ändrad lydelse genom lag den 18 december 1959 (nr 605). Efter lagändringen äger kommun, om den så finner påkallat för att främja bostadsförsörjningen inom kommunen eller område, i vilket kommunen ingår och som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende, ställa medel till förfogande att enligt de grunder och i den ordning, som kommunen bestämt, användas till åtgärder i syfte att nedbringa den enskildes kostnader för anskaffande eller innehav av en fullvärdig bostad. En förutsättning för att en kommun skall få bedriva sådan verksamhet inom annan kommun är dock att denna kommun samtyckt därtill.

Vidare stadgar bostadsförsörjningslagen i 2 § skyldighet för kommun att förmedla lån och bidrag, som utgår av statsmedel i syfte att främja bostadsförsörjningen inom riket, ävensom i övrigt, i den omfattning Kungl. Maj:t närmare bestämmer, biträda vid handhavandet av den statliga låne- och bidragsverksamheten för bostadsförsörjningsändamål. Mindre kommun kan befrias från nämnda skyldighet i den utsträckning Kungl. Maj:t föreskriver.

Slutligen innehåller lagen i 3 § bestämmelser om att kommun med mera än 10 000 invånare ävensom annan kommun, beträffande vilken Kungl. Maj:t med hänsyn till bebyggelsens snabba utveckling eller andra särskilda omständigheter så föreskrivit, skall till ledning för kommunens framtida åtgärder med avseende å bostadsproduktionen inom kommunen uppgöra bostadsförsörjningsplan.

Med stöd av 3 § i lagen har Kungl. Maj:t meddelat vissa bestämmelser om kommunala bostadsbyggnadsprogram. Enligt en år 1962 utfärdad kungörelse

(nr 655) är sålunda kommun med mera än 10 000 invånare ävensom annan kommun, beträffande vilken Kungl. Maj:t så föreskrivit, skyldig att varje år upprätta ett program för den närmaste femårsperioden angående omfattningen och inriktningen av det erforderliga och möjliga bostadsbyggandet under denna tid. Kommuner som ingår i ett område, vilket kan anses utgöra en enhet i fråga om bostadsförsörjningen, skall vid upprättande av bostadsbyggnadsprogram samråda med varandra. Enligt anvisningar av bostadsstyrelsen har länsbostadsnämnderna att ange vilka kommuner som sålunda skall samråda med varandra.

Från bostadsstyrelsen har inhämtats, att för närvarande följande kommuner skall samråda med varandra vid uppgörande av bostadsbyggnadsprogram:

Stor-Stockholm

Städerna Stockholm samt Djursholm, Lidingö, Nacka, Solna, Sundbyberg och Vaxholm inom Stockholms län, köpingarna Danderyd, Saltsjöbaden, Sollentuna, Stocksund och Täby inom Stockholms län samt landskommunerna Boo, Botkyrka, Ekerö, Färingsö, Grödinge, Gustavsberg, Huddinge, Järfälla, Märsta, Salem, Tyresö, Upplands-Väsby, Vallentuna, Värmdö, Västerhaninge, Österhaninge och Österåker inom Stockholms län och Upplands-Bro inom Uppsala län.

Stor-Göteborg

Städerna Göteborg, Kungälv, Marstrand och Mölndal inom Göteborgs och Bohus län och Kungsbacka inom Hallands län samt landskommunerna Fjärås, Lindome, Löftadalen, Onsala, Särö och Tölö inom Hallands län, Askim, Hermansby, Kode, Källered, Landvetter, Partille, Romelanda, Råda, Stenungsund, Styrso, Säve, Tjörn, Torslanda, Tuve, Ytterby och Öckerö inom Göteborgs och Bohus län och Angered, Björketorp, Lerum, Nödinge, Skallsjö, Skeplanda, Starrkärr och Stora Lundby inom Älvsborgs län.

Malmö—Lund-området

Städerna Malmö, Lund och Skanör-Falsterbo, köpingarna Furulund, Kävlinge, Lomma och Svedala samt landskommunerna Bara, Bunkeflo, Burlöv, Dalby, Genarp, Harrie, Löddeköpinge, Månstorp, Oxie, Räng, Staffanstop, Södra Sandby, Torn, Veberöd och Vellinge, alla i Malmöhus län.

Uppsala län

Uppsala, Bälinge, Vaksala och Vattholma.

Östergötlands län

1. Linköping, Vreta Kloster, Kärna, Vårdnäs, Åkerbo samt Norra och Södra Valkebo.
2. Norrköping, Skärblacka, Kvillinge och Kolmården.

Jönköpings län

Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Hakarp, Tenhult, Månsarp och Banke-ryd.

Kronobergs län

1. Växjö, Rottne, Bergunda och Östra Torsås.
2. Ljungby och Berga.
3. Markaryd och Traryd.
4. Lessebo och Hovmantorp.
5. Alvesta, Moheda och Vislanda.

Kalmar län

Oskarshamn och Döderhult.

Blekinge län

1. Karlskrona och Lyckeby.
2. Ronneby och Kallinge.
3. Karlshamn, Asarum och Mörrum.
4. Olofström och Jämshög.

Kristianstads län

1. Ängelholm och Barkåkra.
2. Klippan och Riseberga.
3. Hässleholm, Stoby och Sösdala.
4. Kristianstad, Vä, Nosaby och Araslöv.

Hallands län

Halmstad, Söndrum och Simlångsdalen.

Göteborgs och Bohus län

1. Södra Sotenäs, Smögen och Tossene.
2. Uddevalla och Skredsvik.

Skaraborgs län

Skövde och Skultorp.

Värmlands län

1. Karlstad, Hammarö, Nor, Stora Kil och Forshaga.
2. Kristinehamn, Visnum och Storfors (Ölme).
3. Filipstad, Kroppa och Storfors (Värmlandsberg, Rämnen).
4. Säffle, Grums, Ed och Nor.
5. Forshaga och Ullerud.

Örebro län

1. Örebro, Axberg och Mosjö.
2. Lindesberg och Linde.

Västmanlands län

Västerås, Skultuna, Tillberga, Dingtuna och Kungsåra.

Kopparbergs län

1. Avesta, Krylbo, Grytnäs och Folkärna.
2. Borlänge och Stora Tuna.
3. Falun, Stora Kopparberg, Sundborn och Vika.
4. Hedemora stad och landskommun.
5. Smedjebacken och Norrbärke.

Västernorrlands län

1. Örnsköldsvik och Själevad.
2. Härnösand och Säbrå.

Jämtlands län

Östersund, Frösö och Brunflo.

Västerbottens län

1. Skellefteå stad och landskommun.
2. Vilhelmina köping och landskommun.

3. Kommunala samordningsfrågor

I anslutning till begreppet »enhet i bostadsförsörjningshänseende» må erinras om det under senare år bedrivna reformarbetet beträffande rikets indelning i borgerliga primärkommuner. En grundläggande princip härvidlag har angivits vara, att de tillämnade nya kommunerna skall utgöras av näringsgeografiskt sammanhängande regioner, om icke särskilda förhållanden föranleder undantag (se Kprop. 1961 nr 180). Sålunda har för varje län länsstyrelsen efter samråd med företrädare för kommunerna och de av kommunindelningsfrågor särskilt berörda myndigheterna i länet haft att upprätta förslag till plan för länets indelning i kommuner. Sådana planer har numera upprättats för hela landet och fastställts av Kungl. Maj:t, innebärande att nuvarande kommuner och delar därav på sätt angivits i en år 1964 utfärdad Kungl. kungörelse (nr 162) sammanförts till s. k. kommunblock.

Beträffande storstadsregionerna, inom vilka speciella förhållanden ansetts föreligga inför den tilltänkta kommunindelningsreformen, har enligt Kungl. Maj:ts

bemyndigande viss särskild utredning verkstälts (jfr Kprop. 1961 nr 180 s. 92 f). Denna utredning, 1961 års storstadsutredning, har framlagt två betänkanden, dels *Indelnings- och samarbetsfrågor i Göteborgs- och Malmö-områdena* (SOU 1963:6), dels *Organisations- och samarbetsfrågor i Stockholmsområdet* (SOU 1964:56). I det första betänkandet föreslås bl. a. sammanläggning av vissa kommuner och kommunområden med Göteborgs respektive Malmö stad. I det andra betänkandet diskuteras olika förslag i syfte att underlätta en utveckling mot förstärkt samarbete mellan primärkommunerna inom Stor-Stockholm.

I fråga om Stockholmsområdet erinrar storstadsutredningen om, att Stockholms stad och Stockholms läns landsting upptagit förhandlingar om tillskapandet av ett så kallat storlandsting, vilket från primärkommunerna skulle övertaga en del viktiga uppgifter av betydelse för det regionala samarbetet. Storstadsutredningen uttrycker sin tillfredsställelse över detta initiativ och vill icke föregripa resultaten av pågående överläggningar genom att framlägga något förslag till organisation av det kommunala samarbetet inom regionen. Den avvisar emellertid tanken på att genom kommunalförbund eller avtalsvägen söka ordna det nödvändiga samarbetet. Som möjliga lösningar på samordningsproblemen diskuteras införande av en »regionkommun» eller ett »storlandsting», av vilka alternativ det senare förordas. För en lösning enligt dessa linjer talar enligt storstadsutredningen, att man icke behöver tillgripa en sekundärkommunal bildning vid sidan av landstingen samt att dessa organ har beskattningsrätt och att man således undgår problemet med införande av en ny sekundärkommunal skatt. Storstadsutredningen framhåller vidare, att bostadsfrågan bör ställas i centrum vid samordningsövervägandena, och understryker nödvändigheten av att kommunerna har tillräckliga markresurser för, att kunna möta behovet av ett ökat bostadsbyggande.

4. De kommunala bostadsförmedlingarnas nuvarande organisation m. m.

Av vad ovan anförts framgår, att primärkommunerna tillagts väsentliga uppgifter i fråga om bostadsförsörjningen. Även bostadsförmedling har ansetts vara en primärkommunal angelägenhet.

Enligt 10 § lagen den 19 juni 1942 om hyresreglering m. m. äger Kungl. Maj:t förordna att i kommun, där lagen äger tillämpning, avgiftsfri bostadsförmedling skall anordnas på kommunens bekostnad. Bestämmelsen har tillämpats endast i fråga om ett fåtal kommuner. Kungl. Maj:ts förordnande har i dessa fall meddelats på framställning av vederbörande kommun. Utan förordnande av Kungl. Maj:t har kommunal bostadsförmedling inrättats i ett flertal kommuner. Bostadsförmedlingarnas organisation och verksamhet är icke reglerad av statsmakterna. Vid skilda tillfällen, bl. a. i det utskottsutlåtande som ledde till 1962 års bostadsförmedlingsutrednings tillkallande (allmänna beredningsutskottets

utlåtande 1962 nr 37), har också understrukits, att handhavandet av de med bostadsförmedlingens organisation och verksamhet sammanhängande frågorna väsentligen borde ankomma på kommunerna själva.

I det följande lämnas en översikt över de kommunala bostadsförmedlingarnas huvudsakliga organisation i olika kommuner och en redogörelse för vissa samarbetssträvanden.

I storstadsregionerna är den kommunala bostadsförmedlingsverksamheten för närvarande organiserad på i huvudsak följande sätt:

Stockholmsområdet: Den kommunala bostadsförmedlingen i Stockholms stad är anordnad som en fristående kommunal förvaltningsgren med en för ändamålet särskilt inrättad styrelse, bestående av sju ledamöter, vilka jämte samma antal suppleanter väljes av stadsfullmäktige för en tid av två år med successiv förnyelse. En av styrelsens ledamöter utses av stadsfullmäktige till ordförande under nämnda tid. Förvaltningsmässigt tillhör bostadsförmedlingen stadens fastighetsrotel. Sålunda äger enligt för bostadsförmedlingsstyrelsen utfärdad instruktion fastighetsborgarrådet deltaga i styrelsens sammanträden med rätt att få sin mening antecknad till protokollet. Fastighetsborgarrådet är för närvarande styrelsens ordförande. Partsrepresentation är ej föreskriven, men stadsfullmäktige utser regelmässigt vissa styrelseledamöter representerande stadens fastighetsägar- respektive hyresgästorganisationer.

Enligt nyssnämnda instruktion har styrelsen till uppgift att ombesörja avgiftsfri förmedling av bostadslägenheter. Härvid skall styrelsen även tillse att fortlöpande statistik över anmälda bostadssökande och lediga lägenheter upprättas samt tillhandagå stadens myndigheter med uppgifter om läget och utvecklingen på bostadsmarknaden. Det åligger styrelsen vidare att ombesörja de angelägenheter i övrigt, vilkas vård av stadskollegiet överlämnas till styrelsen, samt att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde dessa myndigheter begär. Styrelsen äger uppdraga åt särskild inom styrelsen bildad avdelning (delegation) eller åt ledamot av styrelsen eller åt tjänsteman, lydande under styrelsen, att enligt de principer och villkor i övrigt, som styrelsen äger föreskriva, å styrelsens vägnar fatta beslut i ärenden, som gäller förmedling av bostadslägenheter. I enlighet med detta bemyndigande har styrelsen inom sig tillsatt två särskilda delegationer — bostadsdelegerade — med uppgift att handlägga från bostadssynpunkt ömmande och svårbedömda fall. Under styrelsen lyder bostadsförmedlingskontoret, vilket förestås av en direktör. Arbetsordning för kontoret och dess personal utfärdas av styrelsen. Som ovan sagts ankommer det i första hand på bostadsdelegerade att avgöra ömmande och svårbedömda förmedlingsärenden, d. v. s. förtursärenden. Övriga ärenden handlägges av förmedlingens tjänstemän i enlighet med av styrelsen uppdragna allmänna riktlinjer. Om styrelsens yttrande begärts med anledning av besvär över beslut, som fattats å styrelsens vägnar och enligt dess bemyndigande av delegation, ledamot eller tjänsteman,

skall sådant yttrande avgivas av styrelsen in pleno. Besvär över styrelsens beslut kan anföras i den ordning, som stadgas i kommunallagen för Stockholm.

Flertalet av de övriga kommuner, som är anslutna till Stor-Stockholms planeringsnämnd¹, har inrättat kommunal bostadsförmedling. Ansvaret för verksamheten har i vissa kommuner tillagts en särskild nämnd, utsedd av fullmäktige-representationen, medan det i andra åvilar kommunens styrelse, som då ofta delegerat sin beslutanderätt. I de flesta kommunerna handhaves det egentliga förmedlingsarbetet på tjänstemannaplanet i enlighet med de riktlinjer, som uppdragits för verksamheten. Ärenden av principiell natur samt förtursfrågor brukar emellertid i allmänhet upptagas till prövning av vederbörande nämnd eller delegation.

Av de till planeringsnämnden hörande 19 kommunerna är för närvarande 18 anslutna till en samordnad bostadsförmedlingsverksamhet för Stor-Stockholm. Riktlinjer för denna verksamhet har uppdragits av planeringsnämnden. Enligt dessa är huvudsyftet med samordningen, att de bostäder som produceras inom Stor-Stockholm i första hand skall komma »storstockholmarna» tillgodo, dock med beaktande av sådana bostadsbehov som sammanhänger med önskemålet att främja en fortsatt utveckling av Stor-Stockholmsregionens näringsliv. I enlighet härmed har ett gemensamt bostadsregister inrättats, omfattande två kategorier bostadssökande, dels personer bosatta i Stor-Stockholm, som efterfrågar bostad i annan kommun inom regionen än boendekommunen, och dels personer från andra orter, som söker bostad i Stor-Stockholm. I riktlinjerna för verksamheten förutsättes, att de anslutna kommunerna skall sträva efter att uppnå största möjliga enhetlighet i förmedlingsarbetet. Det är vidare avsett, att de lägenheter som icke efterfrågas av kommunernas egna medlemmar eller i övrigt icke erfordras för andra för den egna kommunen angelägna behov skall ställas till den gemensamma bostadsmarknadens förfogande. Har lägenhet friställts genom den samordnade förmedlingens försorg, får dock den friställda lägenheten (successionslägenheten) disponeras för uthyrning av bostadsförmedlingen i den kommun, där successionslägenheten är belägen. Planeringsnämnden har sedermera föreslagit kommunerna att varje år ställa viss procent av bostadsproduktionen till den samordnade förmedlingens förfogande. Enligt nämndens mening bör man sträva efter att successivt öka antalet överlämnade lägenheter. Planeringsnämndens arbetsutskott, som fungerar som styrelse för den samordnade bostadsförmedlingen, har år 1963 i anledning av nämndens förslag rekommenderat de anslutna kommunerna att under det närmaste året ställa 10 procent av antalet nya lägenheter till förmedlingens förfogande. Enligt av planeringsnämnden avgivna redogörelser har verksamheten hittills varit av ringa omfattning.

¹ Planeringsnämndens verksamhetsområde omfattar Stockholm, Djursholm, Lidingö, Nacka, Solna, Sundbyberg, Danderyd, Saltsjöbaden, Sollentuna, Stocksund, Täby, Boo, Botkyrka, Huddinge, Järfälla, Märsta, Tyresö, Upplands-Väsby och Österhaninge.

Angående planeringsnämndens organisation och verksamhet, se SOU 1964:56 s. 87 ff.

Den samordnade förmedlingen bedriver sin verksamhet i anslutning till Stockholms stads bostadsförmedlingskontor. För kostnaderna svarar Stockholms stad och Stockholms förorters samarbetsnämnd med hälften vardera.

I mars 1965 har planeringsnämndens arbetsutskott åter behandlat frågan om hur ett rimligt tillskott av lägenheter till den samordnade förmedlingen skall kunna erhållas. Arbetsutskottet har därvid understrukit angelägenheten av att genom ett väsentligt ökat lägenhetstillskott i enlighet med de tidigare uppdragna riktlinjerna skapas bättre förutsättningar för den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten. I anslutning härtill har utskottet betonat vikten av fortlöpande, täta kontakter mellan förmedlingen och vederbörande organ i Stor-Stockholmskommunerna, vilka borde underrättas om förmedlingens möjligheter att på olika sätt medverka i förmedlingsarbetet, framför allt i fråga om successionslägenheterna. Arbetsutskottet har beslutat att — med hänvisning till planeringsnämndens år 1963 utfärdade rekommendationer — hos Stor-Stockholmskommunerna ånyo hemställa om deras medverkan till att under det närmaste året 10 procent av antalet nya lägenheter ställes till den samordnade bostadsförmedlingens förfogande. Arbetsutskottet har rekommenderat kommunerna att aktivt verka för att successionslägenheter skall få disponeras av bostadsförmedlingarna i de kommuner, där lägenheterna är belägna. I arbetet med successionslägenheterna skall medverkan från den samordnade bostadsförmedlingen kunna påräknas. Slutligen har arbetsutskottet beslutat föreslå kommunerna att fortlöpande underrätta den samordnade förmedlingen om pågående byggen och tidpunkterna för deras färdigställande.

En inom planeringsnämndens kansli upprättad, den 12 mars 1965 dagtecknad promemoria angående den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten i Stor-Stockholm bifogas (*bilaga 1*).

Stockholms stad har träffat avtal med vissa grannkommuner om samverkan rörande bostadsbyggande i vederbörande kommun. I avtalen har angivits hur stor del av den avsedda lägenhetsproduktionen, som skall anvisas genom Stockholms bostadsförmedling och hur stor del som skall anvisas genom grannkommunens bostadsförmedling.

Göteborgsområdet: Liksom i Stockholm utgör den kommunala bostadsförmedlingen i Göteborg ett fristående kommunalt organ. Enligt ett av stadsfullmäktige fastställt reglemente har styrelsen för bostadsförmedlingen till uppgift att avgiftsfritt förmedla ingående av avtal rörande upplåtelse eller överlåtelse av bostäder samt lägenheter av annat slag. Styrelsen består av sju ledamöter och tre suppleanter, vilka av stadsfullmäktige väljes för en tid av fyra år. Partsrepresentation är ej föreskriven. Styrelsen äger befogenhet att delegera vissa uppgifter åt särskild inom styrelsen bildad avdelning, åt ledamot av styrelsen eller åt i styrelsens tjänst anställd befattningshavare. Under styrelsen lyder bostadsförmedlingskontoret med en chefstjänsteman jämte för verksamheten i övrigt erforderlig personal. Även i Göteborg har utsetts två delegationer, vilka har till främsta uppgift att besluta i förtursfrågor. Ärenden av större principiell bety-

delse handläggas av styrelsen. Verksamheten i övrigt handhaves av förmedlingens tjänstemän, som i enlighet med av styrelsen angivna allmänna riktlinjer beslutar om lägenhetsfördelningen.

I likhet med förhållandet i Stockholmsområdet har de större av Göteborgs förortskommuner inrättat kommunal bostadsförmedling. Organisations- och verksamhetsformerna är i huvudsak likartade de i Stockholmsområdet.

Beträffande bostadsförmedlingsverksamheten i Göteborgsområdet framlade den s. k. Stor-Göteborgskommittén i slutet av 1959 ett förslag till samordning. Kommunernas inbördes samverkan ansågs därvid böra grundas på ett civilrättsligt avtal mellan berörda kommuner (*bilaga 2*). Enligt förslaget skall kommunal bostadsförmedling finnas i var och en av de deltagande kommunerna, varjämte förmedlingen i Göteborgs stad skall föra ett gemensamt register avseende sådana bostadssökande, vilka önskar inflytta till Stor-Göteborg utan att deras ansökningar motiveras av en önskan att få bostad i samma kommun som arbetsplatsen. Varje kommun har att vidtaga åtgärder för erhållande av anvisningsrätt till nyproducerade lägenheter inom kommunen ävensom till sådana lägenheter i det befintliga fastighetsbeståndet, som friställes genom kommunala bostadsförmedlingsåtgärder. I den mån anvisningsrätt kan erhållas genom avtal skall dessa träffas kollektivt med vederbörande fastighetsägarorganisationer m. fl. Varje förmedling skall i sin självständiga verksamhet följa vissa angivna riktlinjer. Flyttningsfrågor mellan kommunerna äger förmedlingarna lösa genom s. k. clearingförfarande, vilket innebär att, om en lägenhet i en kommun ställes till förfogande för en inflyttad från annan kommun, förmedlingen i inflyttningskommunen erhåller ett tillgodohavande om en lägenhet i avflyttningskommunen, varefter såvitt möjligt clearing skall äga rum.

Enligt avtalsförslaget skall vidare den förmedling, som kan fördela flera lägenheter än som erfordras för att tillgodose kommunens bostadssökande enligt de angivna riktlinjerna, lämna bostadsförmedlingen i Göteborg meddelande härom. Denna skall därefter till kommunens förmedling överlämna förslag till hyresgäster respektive bostadsrättshavare till de övertaliga lägenheterna. Om en kommun genom medverkan av ett för Göteborgs stad och förortskommunerna inrättat samarbetsorgan under ett budgetår skulle få sådan tilldelning av statliga lånemedel, att bostadsbyggandet kan öka avsevärt utöver en tidigare medelnivå, har kommunen att — i syfte att åstadkomma en utjämning av väntetiderna för erhållande av bostad inom Stor-Göteborg — förhandla med samarbetsorganet om disposition i förmedlingshänseende av det ökade bostadstillskottet.

Avtalsförslaget har numera godkänts av samtliga i förslaget upptagna kommuner utom Källered. Det har uppgivits, att den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten är avsedd att påbörjas inom en snar framtid.

Malmöområdet: Den kommunala bostadsförmedlingen i Malmö är underställd stadens fastighetsnämnd, som delegerat beslutanderätten i ärenden angående förmedling av bostadslägenheter till tre av ledamöterna. Denna delegation, kallad bostadsnämnden, har till uppgift att ansvara för verksamhetens inriktning i stort

och därvid besluta i ärenden av principiell och svårbedömd natur, bl. a. i förtursfrågor. Alla ärenden angående fördelning av bostadslägenheter i nyproduktionen behandlas av bostadsnämnden. Verksamheten i övrigt skötes av förmedlingskontorets tjänstemän. Reglemente eller instruktion har icke utfärdats. Emellertid har fastighetsnämnden tidigare uppdragit vissa allmänna riktlinjer för förmedlingsarbetet. I bostadsförmedlingens uppgifter ingår bl. a. att genom överenskommelser med hyresvärdar m. fl. söka få anvisningsrätt till så många lägenheter som möjligt och att tillhandahålla de för bostadsförsörjningen ansvariga organen erforderliga uppgifter om bostadssituationen.

Interkommunalt samarbete på bostadsförmedlingens område har etablerats mellan Malmö stad och Burlövs landskommun. I syfte att samordna den kommunala bostadsförmedlingen i Malmö och Burlöv och att skapa enhetliga villkor för bostadssökande i de båda kommunerna har i juni 1964 träffats ett avtal (*bilaga 3*) mellan Malmö stads fastighetsnämnd och kommunalnämnden i Burlöv. I avtalet förutsättes, att respektive nämnder så långt möjligt genom överenskommelser med vederbörande byggherrar söker erhålla anvisningsrätt till nyproducerade bostadslägenheter i de båda kommunerna. Förmedlingen av dessa lägenheter skall ombesörjas av bostadsförmedlingen i Malmö med undantag av ett visst antal lägenheter, som produceras i Burlöv (450 år 1964 och 1965 och därefter 100 per år). De undantagna lägenheterna skall anvisas genom bostadsförmedlingsorgan i Burlöv.

Fördelningen mellan stadens och landskommunens bostadsförmedlingar av de nyproducerade lägenheterna i Burlöv skall enligt avtalet ske vid sammanträde mellan representanter för bostadsförmedlingsorganen. Därvid skall — om förmedlingsorganen ej enas om annat — den relativa andelen av hyres- och bostadsrättslägenheter samt av lägenheter av skilda storlekar vara densamma för de lägenheter, till vilka Malmö anvisar hyresgäst, som för dem, till vilka Burlöv anvisar hyresgäst. Denna fördelningsnorm gäller ej kategorilägenheter. Vid Malmö stads anvisande av lägenheter i Burlöv skall samma principer följas som vid anvisning av lägenheter (ej kategorilägenheter) i Malmö. Frågor om ytterligare reglering av samarbetsformerna kan hänskjutas till samarbetsorganet mellan staden och landskommunen.

Avtalet gäller t. o. m. år 1965, varefter det förlänges med ett år i sänder, om uppsägning ej skett senast sex månader före avtalstidens utgång. Kommunalfullmäktige i Burlöv har vid sammanträde i maj 1965 uppdragit åt kommunalnämnden att upptaga förhandlingar med Malmö stad om det fortsatta samarbetet på bostadsförmedlingens område.

De kommunala bostadsförmedlingarna i övrigt i landet är i huvudsak inordnade i den kommunala förvaltningsorganisationen på enahanda sätt som i storstadsregionerna. I vissa av de större städerna utgör bostadsförmedlingen sålunda en särskild kommunal förvaltningsgren med egen styrelse eller nämnd, som utsetts av fullmäktigerepresentationen. I andra orter är förmedlingen — såsom

fallet är i Malmö och även i Lund — inordnad i den verksamhet, som avser kommunens fastighetsförvaltning, d. v. s. under fastighetskontoret, varvid i allmänhet kommunens styrelse, i förekommande fall fastighetsnämnden, utsett en särskild delegation med uppgift att handha förmedlingen.

De kommunala postförmedlingarna i Sverige äro i huvudsak förenade i den kommunala förvaltningsorganisationen på stadsniva samt i stads- eller landskommunerna. I vissa av de större städerna äro postförmedlingarna såväl som särskild kommunal förvaltningsenhet med egen styrelse eller nämnd, som utsetts av fullmäktige eller styrelsen. I andra städer är förmedlingen — som

postförmedlingarna i Malmö och Lund — inordnad i den verksamhet, som avser kommunens fastighetsförvaltning, d. v. s. under fastighetskontoret, varvid i allmänhet kommunens styrelse, i förekommande fall fastighetsnämnden, utsett en särskild delegation med uppgift att handha förmedlingen.

De kommunala postförmedlingarna i Sverige äro i huvudsak förenade i den kommunala förvaltningsorganisationen på stadsniva samt i stads- eller landskommunerna. I vissa av de större städerna äro postförmedlingarna såväl som särskild kommunal förvaltningsenhet med egen styrelse eller nämnd, som utsetts av fullmäktige eller styrelsen. I andra städer är förmedlingen — som

postförmedlingarna i Malmö och Lund — inordnad i den verksamhet, som avser kommunens fastighetsförvaltning, d. v. s. under fastighetskontoret, varvid i allmänhet kommunens styrelse, i förekommande fall fastighetsnämnden, utsett en särskild delegation med uppgift att handha förmedlingen.

De kommunala postförmedlingarna i Sverige äro i huvudsak förenade i den kommunala förvaltningsorganisationen på stadsniva samt i stads- eller landskommunerna. I vissa av de större städerna äro postförmedlingarna såväl som särskild kommunal förvaltningsenhet med egen styrelse eller nämnd, som utsetts av fullmäktige eller styrelsen. I andra städer är förmedlingen — som

postförmedlingarna i Malmö och Lund — inordnad i den verksamhet, som avser kommunens fastighetsförvaltning, d. v. s. under fastighetskontoret, varvid i allmänhet kommunens styrelse, i förekommande fall fastighetsnämnden, utsett en särskild delegation med uppgift att handha förmedlingen.

De kommunala postförmedlingarna i Sverige äro i huvudsak förenade i den kommunala förvaltningsorganisationen på stadsniva samt i stads- eller landskommunerna. I vissa av de större städerna äro postförmedlingarna såväl som särskild kommunal förvaltningsenhet med egen styrelse eller nämnd, som utsetts av fullmäktige eller styrelsen. I andra städer är förmedlingen — som

postförmedlingarna i Malmö och Lund — inordnad i den verksamhet, som avser kommunens fastighetsförvaltning, d. v. s. under fastighetskontoret, varvid i allmänhet kommunens styrelse, i förekommande fall fastighetsnämnden, utsett en särskild delegation med uppgift att handha förmedlingen.

Utredningen

Alltsedan bostadskrisen i samband med det senaste världskriget har från samhällets sida stor uppmärksamhet ägnats frågan om vilka åtgärder som erfordras för att tillgodose den bostadssökande allmänhetens berättigade intresse av att inom rimlig tid och till överkomlig kostnad erhålla en med hänsyn till nutida anspråk på standard fullvärdig bostad, som dessutom är lämpligt belägen i förhållande till arbetsplatsen e. dyl. Stat och kommun har gjort betydande insatser för att stimulera bostadsbyggandet. Nyproduktionen av bostadslägenheter har också successivt ökat under årens lopp. Denna utveckling har varit särskilt påtaglig de senaste åren. Det årliga lägenhetstillskottet beräknas sålunda för åren 1962—1964 ha uppgått till respektive 75 100, 81 400 och 87 000. Det av riksdagen för år 1965 fastställda bostadsbyggnadsprogrammet omfattar 88 000 lägenheter. För år 1966 gäller preliminärt ett program om 90 000 lägenheter.

Åtskilliga andra initiativ har tagits i syfte att lösa de mångskiftande problemen på bostadsområdet. Den kommunala bostadsförmedlingsverksamheten har ansetts utgöra ett betydelsefullt led i strävandena härvidlag. Bostadsmarknaden präglas emellertid vidtagna åtgärder till trots fortfarande av en bristande balans mellan utbud och efterfrågan på bostäder. Särskilt markant är bostadsbristen i storstadsområdena och andra större orter med expansivt näringsliv. Bostadsstyrelsen har i maj 1965 för utredningens räkning lämnat en redogörelse för bostadsmarknadsläget under år 1964 och i början av år 1965 (*bilaga 4*).

Det är uppenbart, att läget på bostadsmarknaden inneburit alldeles speciella problem inom sådana områden, som kommit att mer och mer utvecklas till näringsgeografiska enheter men där kommunsammanläggningar av olika anledningar icke kommit till stånd. För den kommunala bostadsförmedlingens vidkommande har denna utveckling fått till följd, att de bostadssökande i dessa områden haft att räkna med skilda väntetider och i viss mån varierande principer i fråga om bostadsanvisningen beroende på hos vilken kommuns bostadsförmedling vederbörande givit till känna sin bostadsefterfrågan. En gemensam bostadsförmedling kan antagas tjäna till, att nyssnämnda olikheter kommunerna emellan utjämnas.

I utredningsdirektiven har understrukits, att behovet av en samordnad och effektivare bostadsförmedling inom framförallt Stor-Stockholmsområdet blivit alltmer accentuerat och att det därför syntes angeläget, att möjligheter skyndsamt skapades för att förmå kommuner, vilka ingår i ett område, som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende, att anordna gemensam bostadsförmedling för hela området.

Som framgår av ovan redovisade beskrivning av nuläget har frågan om samordning av bostadsförmedlingsverksamheten varit föremål för speciell uppmärksamhet i storstadsområdena, där samordningssträvandena även tagit sig uttryck i vissa konkreta åtgärder i syfte att komma till rätta med problemet, nämligen bostadsregistret för Stockholmsområdet samt avtalen om samordnad bostadsförmedling för Göteborgsområdet och för Malmö och Burlöv. Dessa åtgärder har dock lett till förhållandevis blygsamma resultat. Det har uppgivits, att behov av samordning beträffande bostadsförmedlingsverksamheten föreligger även inom andra områden i landet.

De nyssnämnda försöken till samordning av bostadsförmedlingsverksamheten över kommungränserna innebär från organisatorisk synpunkt, att varje kommun har ett eget förmedlingsorgan, som ombesörjer förmedlingsverksamheten inom kommunens område. För att säkerställa det erforderliga samarbetet och utbytet förutsattes överenskommelser mellan berörda kommuner. Den nu ifrågasatta formen för samordning betyder däremot en gemensam förmedling för två eller flera kommuner.

När det gäller frågan om en för flera kommuner gemensam bostadsförmedling bör enligt utredningens mening icke bortses från det intresse varje enskild kommun torde ha av att tillgodose de lokala behoven av bostäder. Bostadsanskaffningen kan icke betraktas som en från den kommunala verksamheten i övrigt fristående funktion. Enär bostadsproduktionen som ovan berörts förutsätter stora kommunala insatser i administrativt, organisatoriskt och ekonomiskt avseende, är det förklarligt att kommunerna önskar utöva inflytande på fördelningen av bostäder. En gemensam bostadsförmedling skulle emellertid medföra, att kommunernas direkta inflytande i detta hänseende i viss mån inskränktes.

Utredningen är därför medveten om, att delade meningar kan råda om lämpligheten av att inrätta en för flera kommuner gemensam bostadsförmedling. Det är icke osannolikt, att en sådan anordning på vissa håll skulle komma att betraktas som en alltför långt gående inskränkning i den kommunala självbestämmanderätten.

Det har emellertid också framhållits, att det är ett starkt allmänt intresse att samordna förmedlingsverksamheten för vissa kommuner, varvid särskilt påpekats statsmakernas stora inflytande och insatser, när det gäller bostadsbyggandets finansiering och framtida utveckling. I detta sammanhang må anmärkas, att av det för innevarande år fastställda bostadsbyggnadsprogrammets 88 000 lägenheter 82 000 lägenheter antages tillkomma med statligt lånestöd. Storstadsområdena har prioriterats vid den regionala fördelningen av lånemedlen, varjämte särskild hänsyn tagits till expanderande industriorter. I nuvarande läge av besvärande bostadsbrist har man därför menat, att nyss angivna allmänintresse väger tyngre än det enskilda kommunintresset. Därvid har förutsatts, att riktlinjerna för en gemensam bostadsförmedlings verksamhet utformas så, att vederbörlig hänsyn tages till de bostadsfrågor som är av särskild vikt för de enskilda kommunerna.

Utredningen har ej ansett sig böra ingå på frågan huruvida eller i vilken omfattning gemensamma bostadsförmedlingar bör komma till stånd utan har i anseende till utredningsdirektiven sett som sin uppgift att undersöka de lagtekniska förutsättningarna för inrättande av dylika interkommunala organ.

Jämlikt 10 § hyresregleringslagen äger Kungl. Maj:t förordna att i kommun, där lagen gäller, avgiftsfri bostadsförmedling skall anordnas på kommunens bekostnad. Oberoende av denna lagstiftning har det ansetts, att en kommun i enlighet med allmänna kommunalrättsliga kompetensregler äger befogenhet att inrätta ett kommunalt organ för förmedling av bostäder. Vad som möjliggjorts genom stadgandet i hyresregleringslagen är att Kungl. Maj:t — även mot de kommunala myndigheternas önskan — kan ålägga en kommun att anordna bostadsförmedling. Under lagens tillämpningstid har i några fall förekommit, att kommuner själva gjort framställning till Kungl. Maj:t om tillämpning av bestämmelsen. Något åläggande mot kommuns vilja att anordna bostadsförmedling har hittills icke förekommit. Däremot har som tidigare nämnts ett stort antal kommuner utan Kungl. Maj:ts förordnande funnit sig böra anordna bostadsförmedling. Även långt före hyresregleringslagens tillkomst har kommunala bostadsförmedlingar funnits inrättade i flera orter i landet.

Enligt utredningens mening får kommunernas verksamhet på bostadsförmedlingens område inom den egna kommunen utan vidare anses utgöra en angelägenhet, som kommunen enligt 3 § kommunallagen äger vårda, och alltså falla inom den kommunala kompetensen.

Däremot skulle det möjligen kunna råda viss tvekan, huruvida flera kommuner inom ramen för nämnda kompetens äger anordna gemensam bostadsförmedling eller om härför fordras särskild lagstiftning. I första hand skall den kommunala verksamheten vara knuten till kommunens område, vilket följer av kommunens egenskap av territoriellt subjekt. Uppkommer emellertid behov av samverkan kommuner emellan i fråga om ombesörjandet av en eller flera kommunala förvaltningsuppgifter, kan kommunerna på olika sätt etablera samarbete över kommungränserna. Förutsättningen för all interkommunal samverkan är dock — även om ett självständigt rättssubjekt bildas för ändamålet — att verksamhetens laglighet är att bedöma från de synpunkter, som för varje kommun haft aktualitet om denna ensam svarat för verksamheten. En begränsning i den kommunala kompetensen utgör det förhållandet, att en kommun icke anses ha rätt att vidtaga åtgärd uteslutande eller väsentligen i annan kommuns intresse. Som förut berörts innebär en gemensam bostadsförmedling, att kommunernas direkta inflytande på fördelningen av bostäder inom den egna kommunen i viss mån inskränkes. Skulle de bostäder, som i en viss kommun ställes till den gemensamma bostadsförmedlingens förfogande, i betydande omfattning komma att anvisas bostadssökande, som icke är bosatta i kommunen eller är verksamma eller avser att verka i kommunen och som även i övrigt saknar anknytning till denna kunde måhända ifrågasättas, om kommunens deltagande i det interkommunala samarbetet på bostadsförmedlingens område står i överensstämmelse

med kommunala kompetensregler. Ändamålet med en gemensam bostadsförmedling är ju emellertid, som förut framhållits, att inom områden — bestående av två eller flera primärkommuner — som kommit att utvecklas till näringsgeografiska enheter, söka utjämna skillnaderna kommunerna emellan såvitt avser principerna för lägenhetsanvisningen, väntetiderna i bostadskön etc. Detta kan naturligtvis innebära, att vissa av de deltagande kommunerna — åtminstone under en övergångstid innan den avsedda utjämningen skett — kommer att framstå mer som givande än mottagande part i denna samverkan. Å andra sidan bör framhållas att kommunerna genom bostadsförmedlingen tillföres nya kommunmedlemmar vilka, även om de har sin verksamhet förlagd till annan kommun, får antas bidra till en höjning av skatteunderlaget i den kommun där de bosätter sig.

Uppmärksammas bör vidare i detta sammanhang, att den kommunala kompetensens bundenhet till kommunområdet redan brutits på bostadsförsörjningens område genom antagandet av den nya lydelsen av 1 § i bostadsförsörjningslagen, varigenom kommun erhållit rätt att ställa medel till förfogande för främjande av bostadsförsörjningen inom område, i vilket kommunen ingår och som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende. Förutsättningen härför är dock, att den kommun inom vars område verksamheten är avsedd att bedrivas lämnar sitt samtycke.

Enär sålunda enligt vad ovan anförts bostadsförmedlingsverksamhet faller inom ramen för den kommunala kompetensen och då sådan verksamhet kan anses utgöra ett led i den verksamhet som kan bedrivas inom enhetliga bostadsförsörjningsområden, föreligger enligt utredningens mening icke något rättsligt hinder mot att kommuner, vilka ingår i ett område, som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende, överenskommer om att inrätta gemensam bostadsförmedling.

Såsom förut anförts äger Kungl. Maj:t enligt 10 § hyresregleringslagen även mot kommuns vilja förordna att kommunal bostadsförmedling skall anordnas på kommunens bekostnad. Stadgandet avser emellertid endast viss kommun och ger således inte befogenhet att förordna om gemensam förmedling för flera kommuner. Det är dessutom begränsat till kommuner, där hyresregleringslagen gäller.

Om erforderligt samarbete mellan kommuner, vilka ingår i ett enhetligt bostadsförsörjningsområde, icke kan uppnås genom frivilliga överenskommelser, torde frågan få lösas genom att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att förordna om att två eller flera kommuner skall anordna gemensam förmedling. Med hänsyn till att hyresregleringslagen endast är tillämplig i vissa orter och till den pågående avvecklingen av hyresregleringen torde det vara mindre ändamålsenligt att införa en bestämmelse härom i hyresregleringslagen. Enär bostadsförmedlingsverksamheten nära ansluter sig till de åtgärder, som ankommer på kommunerna enligt bostadsförsörjningslagen, synes det lämpligare att den ifrågasatta befogenheten upptages i denna lag.

Som förutsättning för Kungl. Maj:ts befogenhet att förordna om inrättande av gemensam bostadsförmedling synes böra uppställas, att kommunerna i fråga ingår i ett område, som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende. Det synes dock ej vara erforderligt, att alla kommuner som ingår i sådant område skall deltaga i den gemensamma förmedlingen, utan det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra vilka kommuner som skall anordna förmedlingen.

Som tidigare anmärkts skall länsbostadsnämnderna ange vilka kommuner som vid upprättande av bostadsbyggnadsprogram skall samråda med varandra. Uppgifter om nuvarande samrådsområden har lämnats på s. 9—11. Förhållandena kan emellertid komma att framdeles ändras. I den mån fråga uppkommer om inrättande av gemensamma bostadsförmedlingar, torde dock dessa samrådsområden kunna tjäna som lämplig utgångspunkt för bedömning av frågan vilka kommuner som bör anordna sådan bostadsförmedling.

Därest den ifrågasatta bestämmelsen införes i bostadsförsörjningslagen, bör det övervägas om icke det nuvarande stadgandet i 10 § hyresregleringslagen borde överflyttas till bostadsförsörjningslagen. I motiven till stadgandet i hyresregleringslagen framhölls bl. a., att förhållandena under en tid med bostadsbrist kunde innebära en frestelse för dem, som sysslade med bostadsförmedling, att i viss mån utnyttja de bostadssökandes nödläge. Särskilt för de mindre kommunernas del förelåg därjämte en viss risk för att en kommunal bostadsförmedling kunde bli tämligen ineffektiv. Med hänsyn bl. a. till dessa synpunkter föreskrevs visserligen icke att kommunal bostadsförmedling skulle införas i alla de kommuner, där lagstiftningen skulle gälla, men däremot bemyndigades Kungl. Maj:t att förordna om anordnande av kommunal bostadsförmedling i de kommuner, där behov härav förelåg.

Även om behovet av kommunal bostadsförmedling i enskilda kommuner för närvarande skulle vara tillgodosett, synes det med hänsyn till den kvardröjande bostadsbristen kunna vara motiverat, att Kungl. Maj:t bibehålles vid möjligheten att även mot en enskild kommuns vilja få till stånd ett dylikt organ. På grund härav och då föreskrifterna om anordnande av kommunal bostadsförmedling bör upptagas i en och samma lag, bör — under angiven förutsättning — stadgandet i 10 § hyresregleringslagen med vissa jämkningar överflyttas till bostadsförsörjningslagen.

Åtgärden att tvåångsvis ålägga kommun eller flera kommuner gemensamt att anordna bostadsförmedling bör icke komma till användning utan starka skäl och sålunda komma i fråga endast om läget på bostadsmarknaden är sådant, att det från allmän synpunkt anses erforderligt att bostadsförmedling inrättas. Detta bör framgå av lagtexten och synes lämpligen kunna uttryckas så, att Kungl. Maj:t äger förordna om inrättande av bostadsförmedling, *där det finnes påkallat för bostadsförsörjningens främjande*. Utredningen förutsätter även att berörd kommun får tillfälle att yttra sig innan förordnande meddelas.

Har Kungl. Maj:t förordnat om inrättande av bostadsförmedling, bör frågan om förordnandets bestånd omprövas, när en varaktig förbättring av bostadsmarknadsläget inträtt. Den av bostadsstyrelsen årligen företagna undersökningen av utvecklingen på bostadsmarknaden synes kunna tjäna till ledning vid denna prövning. Utredningen vill betona, att någon ställning härmed icke tagits till frågan om den kommunala bostadsförmedlingens vara eller icke vara såsom sådan. Skäl kan emellertid andragas för den uppfattningen, att bostadsförmedlingsverksamheten i och för sig utgör en så betydelsefull service till allmänheten, att en kommunal bostadsförmedling även vid ett jämviktsläge på bostadsmarknaden kan ha viktiga uppgifter att fylla. Detta gäller icke minst med hänsyn till de förändringar samhället undergått beträffande rörligheten på arbetsmarknaden. Dessa frågor, vilka även berörts i bostadsbyggnadsutredningens betänkande *Höjd bostadsstandard* (SOU 1965:32), torde utredningen få anledning överväga under sitt fortsatta arbete.

Utredningen utgår från att bostadsförmedling som tillkommit enligt Kungl. Maj:ts förordnande liksom hittills bör vara avgiftsfri för allmänheten och bekostas av den eller de kommuner förordnandet avser.

Utredningen övergår härefter till att behandla frågan om interkommunal samarbetsform för gemensamma bostadsförmedlingar.

Om gemensam bostadsförmedling skall inrättas, torde som tänkbara samarbetsformer komma i fråga antingen civilrättsliga avtal eller kommunalförbund. Härvidlag må erinras om några uttalanden av vederbörande departementschef i motiven till den nu gällande 1957 års lag om kommunalförbund (se Kprop. 1957 nr 150 s. 52 ff). Departementschefen påpekade bl. a. att många vanskliga avvägningsproblem mötte när det gällde att i varje särskilt fall välja den rätta formen för kommunalt samarbete. Att närmare ange när den ena eller andra av nyssnämnda samarbetsformer borde komma till användning vore icke möjligt med hänsyn till de vitt skilda förhållanden som här mötte. Avtalet hade den fördelen framför kommunalförbund att det utgjorde en smidigare och billigare samarbetsform och innebure ett betydligt mindre ingrepp i den kommunala självbestämmanderätten och förvaltningen än kommunalförbundet. Helt allmänt sett syntes därför avtalsformen vara att föredraga framför kommunalförbund i fråga om angelägenheter, där det på grund av uppgifternas mindre vikt eller omfattning eller av andra orsaker icke kunde anses erforderligt med ett särskilt beslutande organ. En konsekvens av avtalsformen bleve emellertid, att många kommuner ställdes utanför det direkta ansvaret för lösningen av mer eller mindre svårlosta kommunala frågor med därav föranledda risker för kommunalförvaltningens funktionsduglighet, då avtalet till äventyrs upphörde. Avtalsformen förde vidare med sig att förfarandet vid fattande av beslut kunde bli omständligt. Om kommunerna skulle besluta var för sig i en angelägenhet, kunde för det fall att kommunerna fattade olika beslut betydande svårigheter och olägenheter inträda. Även i fråga om förvaltning och verkställighet kunde under

sådana förhållanden svårlösta problem uppstå. Olika uppfattningar om avtalets tolkning kunde vidare medföra tvister, som inverkade oförmånligt på verksamhetens bedrivande. Vid kommunalförbund vore garantierna större för att kommunerna och deras medlemmars rättsskydd beaktades. Kommunalförbund syntes därför främst böra komma till användning, då samarbetet gällde en betydande eller särskilt kostnadskrävande uppgift eller då flera kommuner deltog i samarbetet. I dessa fall torde nämligen ofta behov föreligga av ett särskilt beslutande organ.

Departementschefen diskuterade vidare det interkommunala avtalet från kommunalrättslig synpunkt och konstaterade, bl. a., att de kommunalrättsliga reglerna i olika avseenden inskränkte kommunernas möjligheter att träffa sådant avtal. Avtalet måste sålunda avse angelägenhet, som kommun ägde vårda. Om vidare i författning stadgats att viss förvaltningsuppgift skulle handhas av kommunens egna organ, finge uppgiften ej genom avtal överlåtas till annat organ. Kommunen kunde icke heller lagligen träffa avtal, som innebure att delegation gjorts till något organ i strid mot gällande kommunalrättsliga bestämmelser. Av de olika typerna av förekommande interkommunala avtal uppkomme från allmänna kommunalrättsliga synpunkter inga speciella svårigheter av den formen, då kommunerna handhade en kommunal angelägenhet var för sig men under utövande av visst samarbete. Kommunerna samrådde om de åtgärder som vore erforderliga och sökte, då olika uppfattningar framkomme, sammanjämka sina ståndpunkter. Besluten fattade de emellertid fullt självständigt och oberoende av varandra. När en kommun t. ex. erhöle rätt att disponera platser på annan kommuns anstalt — s. k. inackorderingsavtal — eller finge draga nytta av annan kommuns åtgärder, ginge den miste om delaktighet i beslutanderätten och förvaltningen. Den enligt avtalet förpliktade kommunen ägde emellertid å andra sidan ej fatta några för den andra kommunen kommunalrättsligt bindande beslut utan hade endast att tillhandahålla nyttigheten i enlighet med avtalet. I vilken utsträckning sådana avtal kunde ingås borde, i den mån det icke framginge av speciallagstiftning, avgöras av rättspraxis. Enligt departementschefens mening borde ifrågavarande avtal vara tillåtna, när det endast vore fråga om upplåtande av anläggning eller tillhandahållande av material eller liknande tjänster. En ytterligare typ av avtal avsåge de fall då kommunerna gemensamt handhade förvaltningen genom ett särskilt tillsatt förvaltningsorgan. De beslut som i sådana fall fattades av förvaltningsorganet bleve att betrakta som de särskilda kommunernas beslut och man måste här förutsätta en delegation från envar kommun till dennas representant i det gemensamma organet. Enligt dåvarande rättspraxis vore man obenägen att tillåta delegation till organ utanför kommunen i andra fall än när det vore fråga om av kommunen klart angivna rena verkställighetsåtgärder. Några generella regler om vad som borde anses vara ren verkställighet kunde icke angivas. Även företagande av enklare verkställighetsåtgärder krävde ofta fattande av självständiga beslut. Hur långt man lagligen kunde gå när det gällde att på detta sätt delegera beslutanderätten vore en fråga om tolkning av

gällande kommunallagar och denna tolkningsfråga torde få överlämnas åt rättspraxis att i sista hand avgöra. En allvarlig olägenhet med de interkommunala avtalen vore emellertid att, sedan besluten om avtalens ingående vunnit laga kraft, avtalen svårligen kunde ändras mot kommunernas vilja, även om avtalen vore olagliga från kommunalrättslig synpunkt. Skulle genom dylikt avtal kommunala funktioner överflyttas på obehörigt organ, kunde en besvärande osäkerhet uppstå rörande den rättsliga giltigheten av de beslut, som sådant organ fattade. Den kommunala verksamheten kunde vidare genom olika former av delegation undandragas offentlig insyn och kontroll och den kommunala besvärsrätten bli illusorisk. Ifrågasätts kunde därför om ej i viss utsträckning en myndighetsprövning borde ske av de interkommunala avtalen. För sin del fann emellertid departementschefen den statsuppsikt, som förekomme på grund av gällande bestämmelser om besvär och om underställning av vissa kommunala beslut, tillräcklig även när det gällde de interkommunala avtalen. Departementschefen underströk dock vikten av att slutandet av interkommunala avtal föreginges av noggranna överväganden. Av stor betydelse vore klara regler rörande den ordning i vilken avtalet kunde bringas att upphöra.

Då det gäller att ta ställning till frågan om vilken interkommunal samarbetsform som bör väljas när flera kommuner bildar gemensam bostadsförmedling, finnes anledning att även något uppehålla sig vid bostadsförmedlingens funktion.

Bostadsförmedling har angivits utgöra en institution, som har till uppgift att organisera utbudet och efterfrågan på bostadsmarknaden. För att en kommunal bostadsförmedling skall kunna fylla denna uppgift måste den åtnjuta såväl lägenhetsupplåtarnas som de bostadssökandes förtroende. De förra har i första hand anspråk på att erhålla solventa och skötsamma hyresgäster respektive bostadsrättshavare. De senares intresse är att bostadsförmedlingen förfogar över så många bostäder som möjligt av det slag som efterfrågas. Verksamheten syftar främst till att tjäna enskilda utan åtskillnad, men när det råder knapphet på förmedlingsobjekt måste den i praktiken leda till att vissa bostadssökande, vilkas bostadsbehov bedöms som särskilt angelägna, får företräde framför andra. Härigenom får förmedlingsverksamheten ett drag av myndighetsutövning.

Enligt utredningens mening är kommunalförbundet i allmänhet att föredra framför det civilrättsliga avtalet i fråga om samverkan i gemensam bostadsförmedling, främst därför att kommunalförbundsformen bättre än avtalsformen tillgodoser såväl berörda kommuners intresse av medinflytande och insyn i verksamheten som de bostadssökandes rättskyddsbehov. I varje fall torde, när fler än två kommuner skall samverka på detta område, övervägande skäl tala för att kommunalförbundsformen anlitas.

Bildande av kommunalförbund förutsätter i princip medlemskommunernas frivilliga beslut. Möjlighet föreligger emellertid i vissa fall att ålägga kommuner att sammansluta sig till kommunalförbund. Bestämmelser om obligatorisk kommunalförbunds bildning förekommer sålunda på skolväsendets område och i fråga om regionplaneringen. Enligt utredningens mening är det dock önskvärt, att

kommunerna i samförstånd löser frågan hur den avsedda samordningen av bostadsförmedlingsverksamheten över kommungränserna skall utformas. Utredningen finner det därför icke erforderligt att föreskriva viss form för samarbetet, om kommuner beslutar att anordna gemensam bostadsförmedling, även om, såsom ovan framhållits, kommunalförbund i allmänhet torde vara att föredra framför civilrättsligt avtal

För det fall att enighet kommunerna emellan icke skulle kunna uppnås utan Kungl. Maj:t förordnar att gemensam bostadsförmedling skall inrättas, uppkommer frågan, vilken interkommunal samarbetsform, som därvid skall tillämpas. I motiven till kommunalförbundslagen framhöll departementschefen, att bildande av kommunalförbund i princip borde vara en frivillig sak. En motsatt ordning skulle innebära ett betydande intrång i den kommunala självbestämmanderätten. Departementschefen ansåg sig därför under inga förhållanden kunna tillstyrka att generell rätt infördes för myndighet att ålägga kommunerna att bilda kommunalförbund. På vissa förvaltningsområden gjorde sig emellertid ett så starkt allmänt intresse gällande, att möjlighet borde finnas att framtvinga samarbete i form av kommunalförbund. Departementschefen erinrade om att en sådan möjlighet redan förelåg på vissa områden t. ex. i fråga om regionplaneringen. Emellertid fann departementschefen icke anledning att i samband med den nya kommunalförbundslagens tillkomst utvidga denna möjlighet. Skulle i framtiden sådant behov uppstå syntes frågan få lösas genom erforderliga bestämmelser i vederbörande specialförfattning (jfr. Kprop. 1957 nr 150 s. 92).

Utredningen har funnit kommunalförbundet utgöra den lämpligaste formen för interkommunal samverkan i en gemensam bostadsförmedling. Därest Kungl. Maj:t förordnar om inrättande av sådan förmedling, läser anledningen vara att kommunerna icke lyckats lösa frågan tillfredsställande i samförstånd. I så fall torde bildande av kommunalförbund för verksamheten bära vara obligatoriskt. För sålunda bildade kommunalförbund bör i övrigt reglerna i kommunalförbundslagen äga tillämpning, vilket betyder att Kungl. Maj:t förordnar om vilka kommuner som skall deltaga i förbundet, medan vederbörande länsstyrelse i första hand har att fastställa förbundsordningens bestämmelser i övrigt. Då det ankommer på Kungl. Maj:t att bestämma vilka medlemmar förbundet skall ha, följer därav att upplösning av förbundet, utträde ur eller inträde i det samma icke får äga rum med mindre Kungl. Maj:t medgivit detta.

Skulle Kungl. Maj:t finna anledning att helt häva förordnandet om skyldighet att anordna gemensam bostadsförmedling, är kommunerna naturligtvis oförhindrade att i den ordning kommunalförbundslagen stadgar även i fortsättningen bilda kommunalförbund för detta ändamål. I sådant fall och då kommunerna eljest — utan att Kungl. Maj:t förordnar därom — i samförstånd önskar begagna kommunalförbundsformen för handhavande av gemensam bostadsförmedling är det i stället länsstyrelsen som har att pröva om det föreslagna förbundet kan antagas medföra allmänt gagn. Det kan anmärkas att länsstyrelsen enligt

21 § kommunalförbundsagen äger väcka fråga om bildande av kommunalförbund.

För kommunalförbundet skall finnas en förbundsordning. I denna skall angivas — förutom vilka medlemmar som skall ingå i förbundet — förbundets ändamål, benämning samt den ort, där förbundet skall ha sitt säte. Ändamålet med förbundet synes kunna anges sålunda, att berörda kommuner skall vara sammanslutna till ett kommunalförbund för handhavande av gemensam bostadsförmedling och därmed sammanhängande verksamhet i medlemskommunerna.

I förbundsordningen skall vidare anges fullmäktiges antal och det antal ledamöter i fullmäktige varje medlem skall utse. Enligt 6 § kommunalförbundsagen skall varje förbundsmedlem vara representerad i fullmäktige. I övrigt bestämmes fullmäktiges antal med hänsyn till föreliggande omständigheter. Utredningen anser, att representationsfrågan i första hand bör lösas förhandlingsvägen. Till jämförelse må nämnas, att enligt förbundsordningen för Stockholmstraktens regionplaneförbund fullmäktigerepresentationen baseras på folkmängd, dock att varje förbundsmedlem utser minst en ledamot av fullmäktige, medan förbundsfullmäktige i motsvarande organ för Göteborg med omgivningar består av — förutom ordförande, som enligt lag skall utses av Kungl. Maj:t — tre ledamöter utsedda av Göteborgs stad samt en ledamot utsedd av envar av förbundets övriga medlemmar.

Fullmäktiges främsta uppgifter torde bli att utse förbundsstyrelse, utfärda instruktion för denna samt antaga riktlinjer för bostadsförmedlingens verksamhet. Det synes naturligt, att förbundsstyrelsen erhåller enahanda befogenhet och arbetsuppgifter som i allmänhet tillkommer nuvarande bostadsförmedlingsstyrelser. Med hänsyn till ärendenas mängd bör antalet ledamöter i styrelsen vara tillräckligt stort för att möjliggöra fördelning av arbetet på delegationer. Beträffande sådana bostadsförsörjningsområden, vari många kommuner ingår, torde det icke vara möjligt att alla kommuner blir representerade i styrelsen. Emellertid synes de enskilda kommunernas intresse av medinflytande kunna tillgodoses genom de av förbundsfullmäktige fastställda riktlinjerna för verksamheten.

Hur kostnaderna för bostadsförmedlingen skall fördelas mellan medlemskommunerna torde likaså i första hand få lösas förhandlingsvägen.

I anslutning till vad ovan anförts har utredningen utarbetat förslag till lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 (nr 523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande (*bilaga 5*) och till lag angående upphävande av 10 § lagen den 19 juni 1942 om hyresreglering m. m. (*bilaga 6*).

Såsom inledningsvis anförts behandlas i förevarande betänkande de lagtekniska frågor, som sammanhänger med anordnande av kommunala bostadsförmedlingar, gemensamma för flera kommuner. Övriga i utredningsdirektiven angivna spørsmål, såsom bedömningsnormerna vid anvisning av lägenheter och de

kommunala bostadsförmedlingarnas tillgång till lägenheter, avser utredningen att behandla under sitt fortsatta arbete.

Redan nu vill emellertid utredningen erinra om att de kommuner, vilka inrättat bostadsförmedling, på olika sätt verkar för att lägenheter, som är avsedda att uthyras eller upplåtas med bostadsrätt, tillföres den kommunala bostadsförmedlingen för fördelning bland de hos förmedlingen anmälda bostadsökandena. Sålunda träffas överenskommelser med de kommunala bostadsföretagen om anvisningsrätt till lägenheterna i företagens hus. Vidare begagnar man sig av de kontakter med bostadsproducenter, som olika kommunala organ får vid försäljning av mark, tomträttsupplåtelser och förmedling av statliga lån, och söker erhålla medgivande till att bostäderna i planerade nybyggen skall få upplåtas till sökande, som anvisas av den kommunala bostadsförmedlingen. På vissa håll har även avtal träffats mellan företrädare för kommunen och organisationer av bostadsproducenter om att den kommunala bostadsförmedlingen skall erhålla anvisningsrätten till lägenheterna i nyuppförda hus. När bostadsförmedlingarna anvisar lägenheter åt bostadsökande, som redan har bostad, söker förmedlingarna också i allmänhet förskaffa sig anvisningsrätten till de ledigblivna lägenheterna (successionslägenheterna). Även i övrigt söker man på olika sätt verka för att tillföra de kommunala bostadsförmedlingarna anvisningsobjekt. Genom åtgärder av antytt slag har de kommunala bostadsförmedlingarna på många håll erhållit anvisningsrätt till alla eller flertalet nyproducerade lägenheter och till de flesta successionslägenheterna samt därutöver i allmänhet till de lägenheter som eljest blir lediga i de kommunala företagens fastigheter.

Om gemensam bostadsförmedling anordnas, måste de deltagande kommunerna i fortsättningen verka för att anvisningsrätt till lägenheter i kommunen tillföres den gemensamma förmedlingen i minst samma omfattning som skett i förhållande till den egna förmedlingen och om möjligt öka den gemensamma förmedlingens tillgång till lägenheter. Det synes vara lämpligt att förbundsordningen (eller avtalet om gemensam förmedling) upptager en erinran om kommunernas skyldighet att stödja den gemensamma bostadsförmedlingen.

Reservation av herr Breitholtz

Enligt § 4 i det lagförslag, som bifogats alternativet till tvångsvis förordnande för två eller flera kommuner att anordna gemensam bostadsförmedling har Kungl. Maj:t erhållit rätt att, utan framställning av kommun förordna härom. Ehuru Kungl. Maj:t jämlikt 10 § hyresregleringslagen redan nu äger dylikt initiativ såvitt avser *en* kommun, skulle det enligt mitt förmenande vara ett alltför stort avsteg från principen om den kommunala självstyrelsen och ställa de kommunala myndigheterna i ett alltför starkt beroendeförhållande till statsmyndigheterna om Kungl. Maj:t skulle, utan initiativ från någon eller några av de kommuner, som ingå i ett gemensamt bostadsförsörjningsområde, tvångsvis kunna förordna om ett samgående kommunerna emellan i detta avseende. Den kommunala självstyrelsen innefattar icke endast en rätt att besluta i egna angelägenheter utan också en skyldighet att taga ansvar för dessa och icke lasta ansvaret på centrala myndigheter. I motsats till vissa uppgifter av klart riksomfattande karaktär, som t. ex. skol- och polisväsendet, måste bostadsförmedlingen anses som en lokal fråga inom den kommunala egenförvaltningens ram.

Jag kan således icke biträda utformningen av § 4 i den ifrågasatta lagstiftningen utan vill som förutsättning för Kungl. Maj:ts rätt att förordna om gemensam bostadsförmedling för två eller flera kommuner, kräva att framställning föreligger från minst en av de kommuner, som ingå i ett område, som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende.

P. M. angående den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten i Stor-Stockholm

avgiven den 12.3.1965 av Stor-Stockholms planeringsnämnd

Verksamheten vid den samordnade bostadsförmedlingen i Stor-Stockholm påbörjades den 1 december 1960, sedan riktlinjer för densamma godkänkts av Stor-Stockholms planeringsnämnd. Föreståndare för förmedlingen är tjänsteförrättande direktören hos Stockholms stads bostadsförmedling. Planeringsnämndens arbetsutskott fungerar som styrelse för förmedlingen men ingår inte på någon prövning av bostadsärenden och är närmast att betrakta som ett kontakttorgan mellan kommunerna och förmedlingen.

Till den samordnade bostadsförmedlingen är följande 18 storstockholmskommuner anslutna: Boo, Botkyrka, Danderyd, Djursholm, Gustavsberg, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Märsta, Nacka, Sollentuna, Solna, Stockholm, Stocksund, Sundbyberg, Tyresö, Täby och Österhaninge.

Enligt de uppdragna riktlinjerna för verksamheten har ett gemensamt bostadsregister upprättats för de anslutna kommunerna. Registret upptar två kategorier sökande, nämligen dels stor-stockholmare, som söker bostad i annan kommun än boendekommunen, dels personer från övriga orter, som söker bostad i Stor-Stockholm. Antalet aktuella anmälningar till bostadsregistret uppgick den 1 januari 1964 till 27 753, varav 19 834 från Stockholm och 7 919 från övriga kommuner.

Såsom framgår av den följande redovisningen har verksamheten vid den samordnade bostadsförmedlingen varit av mycket begränsad omfattning. Vid 1964 års utgång hade sammanlagt 497 lägenheter anmälts till förmedlingen, varav från Huddinge 159, Järfälla 138, Märsta 3, Nacka 1, Stockholm 47, Sundbyberg 14, Tyresö 9, Väserhaninge 21 och dessutom från Upplands-Bro kommun i Uppsala län 105 lägenheter. Av de anmälda lägenheterna var 425 insatslägenheter. Lägenheterna har fördelats till 470 sökande från Stockholm och 27 från åtta förortskommuner.

Under 1964 har 159 lägenheter anmälts, varav från Huddinge 85, Järfälla 4, Märsta 1, Stockholm 46, Sundbyberg 14 och Tyresö 9 lägenheter. Av dessa var 61 insatslägenheter. Lägenheterna har fördelats till 150 sökande från Stockholm och 9 från fem förortskommuner.

De lägenheter som överlämnats till bostadsregistret har anvisats till stor-stockholmare utan hänsyn till kommuntillhörigheten men med tillämpning av turordningsprincipen, dock med hänsynstagande till de bostadssökandes familjeförhållanden och familjesammansättning.

Med hänsyn till önskvärdheten av att en så stor rörlighet som möjligt skall råda på bostadsmarknaden i Stor-Stockholm och till nödvändigheten av att i första hand tillgodose de mest angelägna bostadsbehoven och upprätthålla en så rättvis ordning som möjligt i bostadskön, har planeringsnämnden i en skrivelse 1963 rekommenderat stor-stockholmskommunerna att ställa 10 procent av antalet nya lägenheter till den gemensamma förmedlingens förfogande och att aktivt medverka till att i succession ledigblivna lägenheter skall få disponeras av bostadsförmedlingarna i de kommuner, där lägenheterna är belägna. I skrivelsen framhölls att frågan om en ökning av procenttalet senare finge omprövas och att nämnden var medveten om, att procenttalet för enskilda kommuner kunde komma att växla mellan olika år med hänsyn till produktionens omfattning i respektive kommun, men att syftet var att 10 procent av totalproduktionen skulle få disponeras för kommunernas gemensamma behov inom ramen för den samordnade bostadsförmedlingens verksamhet.

En sammanställning över kommunernas ställningstaganden till de utfärdade rekommendationerna bilägges denna promemoria.

Under 1964 har 10 153 lägenheter i flerfamiljshus och 2 735 lägenheter i småhus färdigställt i Stor-Stockholm. Antalet anmälda lägenheter till den gemensamma bostadsförmedlingen under året uppgick såsom tidigare nämnts till endast 159, varav 150 förmedlats till stockholmare. Vid bedömningen av resultatet av förmedlingsverksamheten måste emellertid beaktas, att vid sidan av den samordnade bostadsförmedlingen har ett betydligt större antal lägenheter i förortskommunerna anvisats åt stockholmare och förortsbor som önskat flytta till annan kommun inom regionen. Vidare har åtskilliga lägenheter ställts till Stockholms bostadsförmedlings förfogande genom de avtal som träffats mellan Stockholm och visa förortskommuner om samverkan i fråga om bostadsbyggandet utanför Stockholms stads gränser. Av följande sammanställning framgår hur de lägenheter fördelats som Stockholms kommunala bostadsbolag producerat i vissa förortskommuner.

År	Kommun	Bostadsföretag	Antal lägenheter till		Summa
			Stockholm	resp kommun	
1964	Tyresö	Svenska Bostäder	56	24	80
1964	Järfälla	Stockholmshem	78	86	164
1964	Österhaninge	Familjebostäder	58	59	117
			192	169	361
1961—63	Tyresö	Familjebostäder	350	69	419
1962—63	Järfälla	Stockholmshem	259	259	518
			609	328	937
		Totalt	801	497	1 298

Sammanlagt har sålunda Stockholms kommunala bolag hittills producerat 1 298 lägenheter i förortskommunerna. Av dessa har 801 förmedlats till stockholmare och 497 till invånare i respektive förortskommuner. Under år 1964 färdigställdes sammanlagt 361 lägenheter, varav 192 förmedlades till stockholmare. I år beräknas ca 1 540 lägenheter komma att färdigställas av de kommunala bolagen. Stockholms bostadsförmedling får härav ca 950 lägenheter och grannkommunernas förmedlingar ca 590.

Hur de lägenheter som under 1964 förmedlats av *länskommunernas* bostadsförmedlingar fördelar sig på bostadssökande från skilda orter framgår av sammanställningen å sid. 33.

Av sammanställningen framgår att av de i länskommunerna totalt förmedlade lägenheterna har 5 084 (73,1 %) gått till bostadssökande skrivna i de kommuner, som fördelat lägenheterna, 521 (7,5 %) till sökande från Stockholms stad, 327 (4,7 %) till sökande från övriga stor-stockholmskommuner och 584 (8,4 %) till personer från landet i övrigt. Slutligen har 440 (6,3 %) förmedlats till anställda vid industrier, militära anläggningar, kommunala förvaltningar etc. Då dessa lägenheter ofta lämnats till arbetsgivarna, saknar bostadsförmedlingarna exakt kännedom om varifrån lägenhetsinnehavarna kommer. I stor utsträckning torde de dock vara nyinflyttade.

Sammanställningen upptar endast lägenheter som fördelats av bostadsförmedlingarna. Uppgifter saknas om hur de lägenheter fördelats, som av skilda orsaker gått vid sidan av den kommunala förmedlingsverksamheten. Likaså saknas uppgift om varifrån de familjer kommer, som bosatt sig i de 2 240 lägenheter i enfamiljshus, som under 1964

	Lägenheter förmedlade till bostadssökande skrivna i						Varav lägenheter med förtur till vissa kategorier
	Förmedlingskommunen	Stockholm	Övriga Stor-Stockholm	Övriga landet	Okänd ort (kat. med förtur)	Summa lägenheter	
Botkyrka	191	20	11	28	14	264	75
Boo	14	1	2	4		21	10
Danderyd	190	37	44		19	290	
Djursholm	38	11	5	14		68	
Huddinge	827	18	16	13	65	939	
Järfälla	783	182	52	132		1 149	
Lidingö	445	12	12	13		482	96
Märsta	250	96	75	263		684	400
Nacka	138	22	9	3		172	64
Saltsjöbaden	27					27	11
Sollentuna	105	41	14	37		197	54
Solna	603	8	19	11		641	38
Stocksund						0	
Sundbyberg	676	18	34		91	819	
Tyresö	182	10	9		130	331	
Täby	68					68	
Upplands Väsby ..	10					10	
Österhaninge	123	9	6	5	70	213	
Ekerö						0	
Färingsö						0	
Grödinge	4			2		6	2
Gustavsberg	133					133	63
Österåker	91	2	1	1	51	146	
Vallentuna	2					2	
Vaxholm	109	12	3	21		145	52
Värmdö						0	
Salem						0	
Västerhaninge ..	75	22	15	37		149	32
Summa	5 084	521	327	584	440	6 956	897

färdigställt i länskommunerna. En betydande del av dessa lägenheter torde emellertid ha förvärvats av personer från främmande kommuner, företrädesvis Stockholm.

Planeringsnämnden har som ett led i försöken att effektivisera bostadsförmedlingsverksamheten beslutat utreda frågan om övergång till enhetlig registrering av stor-stockholmskommunernas bostadsköer. Utredningen verkställs av Stockholms stadskanslis organisationsavdelning och tar i första hand sikte på att klarlägga de praktiska och ekonomiska förutsättningarna för dels en för samtliga bostadsförmedlingar i Stor-Stockholm gemensam enhetlig registrering, dels lokal registrering på sådant sätt, att en enhetlig statistisk redovisning av de olika bostadsköernas sammansättning kan åstadkommas.

Bilaga till P. M. 12.3.1965 angående den samordnade bostadsförmedlingsverksamheten i Stor-Stockholm

Redogörelse för Stor-Stockholmskommunernas ställningstagande till planeringsnämndens rekommendation om att 10 procent av antalet nya lägenheter skall ställas till den gemensamma Stor-Stockholmsförmedlingens förfogande.

Boo Kommunalnämnden har godkänt förslaget under förutsättning att planeringsnämnden utfäster sig att aktivt bidra till att för förortskommunernas del såväl terminalfrågorna för förortstrafiken som frågorna om infartslederna till Stockholm löses på ett för förortskommunerna acceptabelt sätt — för Boos vidkommande infarten vid Danvikstull samt terminal för värmdöbussarna i anslutning till tunnelbana.

Botkyra Kommunalfullmäktige har godkänt förslaget.

Danderyd Kommunalnämnden, som i princip ställt sig positiv till planeringsnämndens rekommendation, har uttalat, att kommunen med hänsyn till den stora andel av lägenhetsproduktionen som sedan länge upplåtits till sjukvårdspersonalen vid centrallasaretet saknar möjlighet att desutom lämna 10 procent av nyproduktionen till den gemensamma bostadsförmedlingen.

Djursholm Drätselkammaren har beslutat att staden ur sin egen nyproduktion under år 1964 skall ställa 10 procent till den samordnade förmedlingens förfogande.

Ekerö Kommunalnämnden har lagt skrivelsen till handlingarna. Hittills har några lägenheter i flerfamiljshus inte producerats. Av de enfamiljshus som uppförts har 95 procent förvärvats av stockholmare. Under 1965 kommer 180 lägenheter i flerfamiljshus att påbörjas. Av dessa skall 90 uppföras genom en kommunal bostadsstiftelse och 90 genom HSB i Stockholm, som för sina medlemmar kommer att disponera 45 lägenheter.

Färingsö Kommunalnämnden har lagt skrivelsen till handlingarna, då några lägenheter i flerfamiljshus hittills inte producerats och tidpunkten för en sådan produktion för närvarande är oviss.

Grödinge Framställningen har inte behandlats av kommunalnämnden eftersom några lägenheter i flerfamiljshus inte producerats. Nämnden är beredd att pröva frågan när lägenhetsproduktionen kommit i gång.

Gustavsberg Kommunalfullmäktige har beslutat delta i den samordnade förmedlingen och att lämna 10 procent av bostadsproduktionen till denna.

Huddinge Kommunalnämnden har godkänt förslaget att gälla från och med den 1 juli 1963.

Järfälla Kommunalnämnden har beslutat att så långt det är möjligt följa planeringsnämndens rekommendation.

Lidingö Kommunalnämnden har utsett en delegation, som skall förhandla med planeringsnämnden för att söka åstadkomma en modifiering av förslaget för Lidingös del.

Märsta Bostadsförmedlingen har avslagit framställningen med hänvisning till att kommunen under år 1962 lämnat med än 10 procent av nyproduktionen till stor-stockholm-mare.

Nacka Drätselkammaren har godkänt förslaget men, med hänsyn till svårigheterna att bereda bostäder åt industrins folk i Nacka och till att en stor del av lägenhetstillskottet redan kommer stockholmarna tillgodo, förklarat sig för närvarande inte kunna avstå några lägenheter till den gemensamma bostadsförmedlingen.

Salem Skrivelsen har icke behandlats.

Saltsjöbaden Skrivelsen har inte behandlats av kommunalnämnden, då köpingen inte är ansluten till Stor-Stockholms bostadsförmedling. Några lägenheter i flerfamiljshus har inte producerats. Planeringsnämndens rekommendation blir aktuell för köpingen först när den s. k. Igelbodaplatån skall bebyggas.

Solna Drätselkammaren har biträtt förslaget och därvid tagit fasta på planeringsnämndens uttalande, att procenttalet för enskilda kommuner kan komma att växla mellan olika år.

Sollentuna Kommunalfullmäktige har godkänt förslaget.

Stockholm Stadsfullmäktige har godkänt förslaget.

Stocksund Kommunalnämnden har godkänt förslaget.

Sundbyberg Drätselkammaren har förbundit sig att ställa till förfogande 10 procent av den nyproduktion, som går över stadens bostadsförmedling, sedan avdrag med 10 procent gjorts för försvarets räkning enligt särskilt avtal.

Tyresö Kommunalnämnden har beslutat meddela, att det under det närmaste året inte finns möjligheter att ställa några lägenheter till Stor-Stockholmsförmedlingens förfogande. Frågan kommer att prövas ånyo, då Stiftelsen Tyresö Bostäder kommer i gång med sin produktion av bostadslägenheter (1964—1965).

Täby Kommunalfullmäktige har beslutat att planeringsnämndens rekommendation skall följas så långt det är möjligt.

Upplands-Bro Kommunalnämnden har beslutat uttala, att kommunen är beredd att överlåta 10 procent av nyproducerade lägenheter till Stor-Stockholmsförmedlingen, dock att härifrån bör få avräknas de bostäder, som anvisas den militära personal, som utflyttas till kommunen.

Upplands Väsby Kommunalnämnden har bordlagt ärendet i avvaktan på den statliga utredningen som pågår om bostadsförmedlingarna.

Vallentuna Kommunalnämnden har uttalat, att det för närvarande inte är möjligt att lämna några lägenheter till förmedlingen.

Vaxholm Drätselkammaren har med hänsyn till stadens eget stora behov av bostäder inte kunnat biträda förslaget. Till protokollet har antecknats, att i realiteten en betydande del av lägenheterna kommer att ställas till stockholmarnas förfogande genom det intresse staden har att öka sitt invånarantal.

Värmdö Kommunalfullmäktige har godkänt förslaget.

Västerhaninge Kommunalnämnden har lagt skrivelsen till handlingarna, då några lägenheter i flerfamiljshus för närvarande inte byggs. Kommunen har ett avtal med marinen om att ställa bostäder till förfogande för dess personal.

Österhaninge Kommunalnämnden har beslutat att 10 procent av den kommunala bostadsstiftelsens nyproduktion år 1964 skall ställas till Stor-Stockholmsförmedlingens förfogande.

Österåker Kommunalnämnden har anslutit sig till planeringsnämndens rekommendation.

Stor-Göteborgskommitténs förslag till avtal angående samordnad kommunal bostadsförmedlingsverksamhet

Emellan städerna Göteborg, Mölndal, Kungälv och Kungsbacka, landskommunerna Torslanda, Tuve, Säve, Nödinge, Angered, Lerum, Partille, Råda och Källered, varje kommun i förhållande till var och en av de övriga, träffas härmed följande

Avtal

angående samordnad kommunal bostadsförmedlingsverksamhet.

1. Kommunal bostadsförmedling skall finnas i var och en av de i detta avtal deltagande kommunerna.

2. Varje kommun förbinder sig att vidtaga åtgärder för erhållande av förslagsrätt till fördelning av inom kommunen nyproducerade hyres- och bostadsrättslägenheter i rad-, kedje- och flerfamiljshus samt av sådana bostadslägenheter i redan befintliga fastigheter inom kommunen, som friställes genom kommunala bostadsförmedlingsåtgärder.

I den mån förslagsrätten kan erhållas genom avtal, skall för de till förortsförbundet anslutna kommunernas del sådana avtal träffas kollektivt mellan förbundet och vederbörande fastighetsägareorganisationer m. fl.

3. Varje förmedling skall i första hand begränsa sin självständiga verksamhet till de bostadssökande, som uppfyller följande villkor:

- a) Sökande som är eller förut under en längre tid varit bosatt i kommunen.
- b) Sökande som har förvärvsarbete i kommunen utan att vara där bosatt.
- c) Inflyttande till kommunen som skall få stadigvarande förvärvsarbete där.

Varje kommuns förmedling äger själv enligt ovan angivna grunder avgöra om en sökande har ansökningsrätt inom kommunen eller ej.

Förmedlingen i Göteborg skall därjämte mottaga, registrera och behandla ansökningar från personer som önskar inflytta till Stor-Göteborg utan att deras ansökningar motiveras av en önskan att få bostad i samma kommun som arbetsplatsen.

Sådana flyttningar mellan kommunerna, som sker under betingelser som angivits i föregående stycke, äger förmedlingarna lösa genom s. k. clearingsförfarande.

4. Förmedling, som kan fördela flera lägenheter än som erfordras för att tillgodose kommunens bostadssökande enligt a, b och c i mom. 3 ovan, förbinder sig att lämna bostadsförmedlingen i Göteborg meddelande härom. Denna skall därefter till kommunens förmedling överlämna förslag på hyresgäster respektive bostadsrättshavare till de övertaliga lägenheterna.

5. Om en kommun genom medverkan av samarbetsorganet Göteborgs stad och förortskommunerna under ett budgetår får sådan tilldelning av statliga lånemedel, att bostadsbyggandet inom kommunen kan öka avsevärt utöver en tidigare medelnivå åligger det kommunen att — i syfte att åstadkomma en utjämning av väntetiderna på bostad inom Stor-Göteborg — förhandla med samarbetsorganet om dispositionen i förmedlingshänseende av det ökade bostadstillskottet.

6. Göteborgs ställning som mottagande part enligt mom. 4 och 5 ovan gäller tills vidare, och om bostadsförsörjningsläget ändras skall samarbetsorganet — utan att avtalet i övrigt upphör att gälla — äga vidtaga de åtgärder i förmedlingshänseende, som föranledes av det uppkomna nya läget.

7. Det åligger förmedlingarna att tillse att sökande inom Stor-Göteborg som flyttar sin ansökan till ny förmedling, vid sådan flyttning får hela sin sammanlagda väntetid tillgodoräknad vid bedömningen av sökandens turordning.

8. I syfte att klarlägga bostadsfrågans volym och inriktning i Stor-Göteborg skall förmedlingarnas ansökningsmaterial statistiskt bearbetas med lämpliga tidsintervaller. Det åligger förmedlingarna att till samarbetsorganet för Göteborg och förorterna lämna för sådan bearbetning erforderliga uppgifter.

9. Det i mom. 5 omnämnda samarbetsorganet bör verka för största möjliga enhetlighet i de allmänna bedömningsgrunderna samt för att ett förtroendefullt och effektivt samarbete kommer till stånd mellan de olika förmedlingarna och vidtagna åtgärder i detta syfte.

10. Detta avtal skall gälla under två år, räknat från den För kommun, som icke minst sex månader före avtalstidens utgång uppsagt avtalet, förlänges detta på ett år och därefter på ytterligare ett år i sänder med samma uppsägningstid. Uppsägning skall ske på så sätt att kommun lämnar styrelsen för Göteborgs stads bostadsförmedling skriftligt meddelande härom. Därest Göteborgs stad önskar frånträda avtalet skall skriftlig uppsägning göras hos förortsförbundet.

11. Detta avtal skall för att bli giltigt godkännas av stadsfullmäktige i Göteborg, Mölndal, Kungälv och Kungsbacka samt av kommunalfullmäktige i Torslanda etc. kommuner.

Avtal om samordnad bostadsförmedling i Malmö och Burlöv

I syfte att samordna den kommunala bostadsförmedlingen i Malmö och Burlöv och att skapa enhetliga villkor för bostadssökande i de båda kommunerna har mellan Malmö stads fastighetsnämnd och kommunalnämnden i Burlöv träffats detta

Avtal

1. Båda nämnderna förbinder sig att så långt möjligt söka erhålla anvisningsrätten till bostadslägenheter i resp. kommuner, i fråga om nyproducerade lägenheter genom överenskommelser med vederbörande byggherrar.

Lägenheter för bostadssparare i Burlöv undantagas på samma villkor, som tillämpas i Malmö.

2. Förmedlingen av nyproducerade lägenheter i flerfamiljshus i de båda kommunerna sker genom Malmö stads bostadsförmedling utom i vad gäller dels sammanlagt 450 sådana lägenheter i Burlöv under åren 1964 och 1965 (fördelade med ungefär samma antal vardera året) och dels därefter årligen 100 sådana lägenheter i Burlöv. De undantagna lägenheterna anvisas genom bostadsförmedlingsorganen i Burlöv.

3. Fördelningen mellan stadens och kommunens bostadsförmedlingar av nyproducerade bostadslägenheter i Burlöv skall ske vid sammanträde mellan representanter för de båda bostadsförmedlingsorganen. Sammanträden skall på kallelse av representanter för stadens bostadsförmedlingsorgan hållas minst två gånger årligen.

Vid fördelningen skall — om bostadsförmedlingsorganen ej enas om annat — den relativa andelen av hyres- och bostadsrättslägenheter samt av lägenheter av skilda storlekar vara densamma för de lägenheter, till vilka Malmö anvisar hyresgäst, som för dem, till vilka Burlöv anvisar hyresgäst.

Denna fördelningsnorm gäller ej kategorilägenheter.

4. Vid Malmö stads bostadsförmedlings anvisande av lägenheter i Burlöv skall samma principer följas som vid anvisning av lägenheter (ej kategorilägenheter) i Malmö.

5. Av Malmö stads bostadsförmedling upprättade förslag, sådana dessa godkänts av fastighetsnämndens delegation (bostadsnämnd), till anvisning av lägenheter i Burlöv översändes i två exemplar till kommunalnämnden i Burlöv, som efter behandling vidarebefordrar ett exemplar till vederbörande byggherre.

6. Erfordras under avtalstiden ytterligare reglering av formerna för samarbetet enligt detta avtal, äger en var av parterna att hänskjuta fråga härom till det mellan staden och kommunen befintliga samarbetsorganet.

7. Senast den 1 juli 1965 upptages överläggningar mellan parterna rörande den framtida utformningen av den samordnade bostadsförmedlingen.

8. Detta avtal gäller t. o. m. år 1965. Det förlänges med ett år i sänder om uppsägning ej skett senast sex månader före resp. giltighetstids utgång, därest ej annat överenskommes mellan parterna.

9. För Burlövs kommunalnämnds del har avtalet träffats under förbehåll att det samma godkännes av kommunalfullmäktige.

Bostadsmarknadsläget under år 1964 och i början av år 1965

Redogörelse avgiven i maj 1965 av Kungl. bostadsstyrelsens planeringsbyrå

Bostadsstyrelsen har under en följd av år från vissa kommuner inhämtat uppgifter om antalet kvarstående bostadssökande vid årets början och om antalet under det sist förflutna året nyregistrerade och avregistrerade bostadssökande. Enkäten har omfattat i huvudsak större och medelstora kommuner med kommunal bostadsförmedling eller med register förda av andra kommunala organ eller av allmännyttiga bostadsföretag. Det kan således finnas kommuner med »bostadsbrist» som ej ingått i enkäten. Syftet med enkäten har främst varit, att med ledning av konstaterade förändringar i antalet kvarstående sökande vid två på varandra följande undersökningstidpunkter försöka bedöma utvecklingen på bostadsmarknaden, dvs. om bostadsmarknadsläget har förbättrats eller försämrats.

Sedan 1957 har i stort sett samma kommuner varit med i enkäten. De valdes 1957 med hänsyn till att de då hade en relativt välordnad bostadsförmedling och kunde lämna de begärda uppgifterna. För att utröna förekomsten av bostadsförmedling eller register över bostadssökande skickades frågeformuläret 1965 ut till samtliga de kommuner, som är skyldiga att upprätta kommunala bostadsbyggnadsprogram, vilka då uppgick till sammanlagt 434 kommuner. Av dessa har 195 kunnat besvara frågeformuläret i stort sett fullständigt.

Undersökningens omfattning

För enkäten avseende förhållandena i början av 1964 och förändringen under 1963 (1964 års enkät) erhöles svar från 81 kommuner. Samma kommuner har även år 1965 lämnat uppgifter. Genom sammanslagning av Sundsvall och Skön till en kommun har det blivit 80 kommuner. Den totala folkmängden i dessa kommuner utgör 3 719 755. De kommuner som ingick i undersökningen både 1964 och 1965 fördelar sig på olika grupper sålunda: Stockholm med 18 förortskommuner och Göteborg med 4 förortskommuner har sammanförts till två kommungrupper, *Stor-Stockholm* resp. *Stor-Göteborg*. *Malmö* har redovisats för sig. Av rikets städer med 30—100 000 invånare ingick samtliga 1964. Av städerna i denna storleksklass hör två — Solna och Lidingö — till Stor-Stockholm. I Stor-Stockholm ingår dessutom 3 kommuner av denna storleksklass, men som icke är städer, nämligen Huddinge, Järfälla och Sollentuna. Av de 18 städerna med 20 000—30 000 invånare ingick 1964 15, varav Nacka och Sundbyberg i Stor-Stockholm och Mölndal i Stor-Göteborg. Dessutom ingår i Stor-Stockholm ytterligare en kommun — Täby — med ett invånarantal på 28 000. I gruppen kommuner med mindre än 20 000 invånare ingick 19 städer samt 3 köpingar och 1 landskommun, tillsammans alltså 23 kommuner

Av de nya kommuner som 1965 erhållit frågeformulär har 115 avgivit i stort sett fullständiga svar. Hela antalet kommuner blir då 195. Dessa har en sammanlagd folkmängd av 4 513 671. Av de 115 »nya» kommunerna hör 5 till *Stor-Göteborg*, nämligen Källered, Lerum, Nödinge, Säve och Torslanda. Dessa har samtliga mindre än 20 000 invånare. Gällivare har tillkommit i gruppen *kommuner med 20 000—30 000 invånare*. Det finns dock fortfarande 3 städer och 1 landskommun i denna storleksklass som icke kunnat besvara frågeformuläret. I gruppen *kommuner med mindre än 20 000 invånare* har tillsammans 109 kommuner, därav 22 städer och 87 köpingar eller landskommuner tillkommit (förutom de 5 som hänförts till *Stor-Göteborg*).

Vid redovisningen har förfarits sålunda att tabeller och tablåer uppgjorts dels för de

kommuner som var med både 1964 och 1965 (tillsammans 80 kommuner) *dels* för samtliga kommuner som svarat fullständigt (tillsammans 195 kommuner).

Det bör understrykas att föreliggande uppgifter om antalet bostadssökande icke utgör en tillförlitlig mätare av den otillfredsställda bostadsefterfrågans storlek. Det är nämligen ingalunda säkert att alla de som önskar lägenhet, antingen därför att de ej har någon eller därför att de vill byta till annan, anmält sig till bostadsförmedlingen. Å andra sidan kan man icke utgå från att alla registrerade sökande representerar en aktuell efterfrågan. Registret kan föras mycket olika i olika kommuner. Om ingen aktualitetskontroll förekommer, kan en del ansökningar stå kvar trots att vederbörande redan fått sin bostadsfråga löst på ett tillfredsställande sätt. Det torde också vara så att många, främst ungdomar, anmält sig till bostadsförmedlingen trots att de ännu inte har något behov av lägenhet eller representerar en köpkraftig efterfrågan. Det kan bland de sökande även finnas sådana som anmält mycket speciella önskemål, t. ex. ifråga om läge, pris etc., vilka bostadsförmedlarna endast i ringa omfattning kan tillgodose.

Enkäten kan alltså inte ge svar på frågan om bostadsbristens omfattning, men med beaktande av ovanstående anmärkningar om uppgifternas tillförlitlighet kan uppgifterna ge en viss belysning av bostadsmarknadsläget och förändringar. I tabeller där jämförelser göres har kommuner som inte var med vid båda eller alla tillfällena uteslutits. Om en kommun veterligen lagt om registret eller haft en extra genomgripande aktualitetskontroll under året har också denna uteslutits.

Antal sökande i början av året

De sökande har uppdelats i »sökande med egen lägenhet» och »sökande utan egen lägenhet». »Utan egen lägenhet» skulle då representera den verkliga bostadsbristen, och den förra gruppen skulle utgöra bytesregistret. »Med egen lägenhet» avses lägenhet förhyrd direkt av värd eller med bostadsrätt. Denna uppdelning grundar sig i regel på uppgifter lämnade av den sökande själv och gränserna kan vara flytande. Även de som har egen lägenhet kan ha en bostad av mycket låg kvalitet eller familjen kan vara mycket trångbodd, medan den som är registrerad som »sökande utan egen lägenhet» ändå kan ha sin bostadsfråga någorlunda välordnad.

Utöver dessa grupper har en del kommuner även redovisat »sökande som bor i kommunen, men har familj i annan kommun». Det är inte alla kommuner som kunnat särskilja gruppen »sökande med familj i annan kommun». Dessa har då hänförs till »sökande utan egen lägenhet». I tabellerna nedan har dessa grupper sammanslagits. Till sist finns en grupp »sökande bosatta i annan kommun». Kommunerna torde i växlande omfattning ha upptagit ansökningar från personer bosatta utom kommunen. Det kan tänkas förekomma att personer på detta sätt kan vara anmälda som bostadssökande i mer än en kommun.

Sökande »utan egen lägenhet» har delats på två grupper sökande »med barn under 16 år» resp. »utan barn under 16 år». På formuläret var sedan dessa grupper uppdelade på »gifta», »ämnar gifta sig» och »övriga icke gifta». Vid redovisningen har hela gruppen sökande med barn under 16 år + gifta sökande utan barn sammanslagits till en grupp som då räknas som »familjer». Sedan redovisas för sig »icke gifta utan barn som ämnar ingå äktenskap» och i en grupp »övriga icke gifta». Gränserna mellan dessa grupper kan vara mycket diffusa och förändringar kan ha ägt rum sedan anmälningsdagen. Man vet inte i vad mån kommunerna håller registret aktuellt och inför ändringar i bostadsförhållanden, familjeförhållanden etc.

I tabellerna 1 a och 1 b redovisas hela antalet sökande uppdelade på de olika grupperna. Det totala antalet registrerade kvarstående bostadssökande i början av år 1965 i de 80 genomgående enkätkommunerna uppgick till 428 400, en ökning från

föregående år med 23 300. Ungefär hälften av de bostadssökande har egen lägenhet men önskar en annan. Inom registreringskommunen bodde 1965 150 000 sökande utan egen lägenhet mot 141 000 föregående år.

Ser man till samtliga de 195 kommuner, som ingår i 1965 års enkät, uppgick antalet registrerade bostadssökande till 463 000, därav 158 000 utan egen lägenhet.

Av de i kommunen bosatta sökandena utgöres sammanlagt drygt 20 procent (såväl i de 80 genomgående kommunerna som i samtliga 195) av familjer, d. v. s. gifta par samt icke gifta med minderåriga barn. I *tabell 2* göres en jämförelse mellan åren 1963, 1964 och 1965. Här är endast medtagna de kommuner för vilka jämförbara uppgifter finnes för alla tre åren. Förändringarna från ett år till ett annat av antalet kvarstående bostadssökande utgör icke några säkra mått på bakomliggande faktiska förändringar i läget på bostadsmarknaden. Sålunda kan t. ex. särskilda åtgärder beträffande avregistreringen av bostadssökandena ge kraftiga utslag i antalet kvarstående sökande. De vid vissa tidpunkter registrerade sökandena kan vidare i varierande omfattning vara aktuella. Någon hänsyn bör därför inte tagas till små förändringar, såvida de inte ingår i en markerad trendmässig utveckling eller har samma avvikande riktning för många delgrupper i förhållande till en tidigare utveckling.

Ökningen av antalet bostadssökande var avsevärt lägre under 1964 än under 1963. Sökande med egen lägenhet ökade 1964 med 4 procent mot 7 procent 1963 och sökande utan egen lägenhet med 7 procent 1964 mot 18 procent 1963. Retarderingen var synnerligen framträdande i Stor-Stockholm. I de genomgående kommunerna sammanlagt exkl. Stor-Stockholm var ökningen av antalet sökande med egen lägenhet 1964 lika stor som 1963 (5 procent) och av sökande utan egen lägenhet 19 procent mot 14 procent 1963.

Beträffande förändringen under 1964 i gruppen sökande utan egen lägenhet kan nämnas att den i Stor-Stockholm *minskade* med 4 procent och i Malmö med 3 procent, men *ökade* i Stor-Göteborg med 23 procent och i kommungruppen 30 000—100 000 inv. med 22 procent.

Bostadssituationen belyses ytterligare i tabläerna a—f. Den procentuella fördelningen på olika grupper sökande redovisas i *tablå a*, och den procentuella fördelningen på »familjer», »icke gifta som ämnar gifta sig» och »övriga icke gifta» av sökande utan egen lägenhet återfinnes i *tablå b*. I *tablå c* redovisas fördelningen i procent på olika kommungrupper av folkmängden och inom kommunen bosatta sökande.

Förändringarna i procent av antalet kvarstående sökande under åren 1963 och 1964 redovisas i *tablå d*, och i *tablå e* redovisas förändringarna under 1964 i olika kommungrupper. Den procentuella förändringen av antal sökande varierar rätt mycket i olika kommuner. Detta belyses i *tablå f*.

Nyregistrerade

Nyregistrerade skall avse under år 1964 nyanmälda sökande. Dessa är uppdelade i samma grupper som kvarstående sökande. Antal nyregistrerade sökande i olika kommungrupper redovisas i *tabellerna 3 a och 3 b*. Nederst i tabellen göres en jämförelse mellan åren 1962, 1963 och 1964 för de kommuner som lämnat fullständiga uppgifter för alla tre åren. I *tablå g* redovisas ökning resp. minskning av antalet nyregistrerade vid jämförelser mellan 1963 och 1964.

Avregistrerade

Uppgifter har även inhämtats om avregistrerade, dels sökande som erhållit lägenhet, dels sökande som avregistrerats av andra skäl. I vad mån inaktuella ansökningar verkligen avföres ur registret, beror i hög grad på hur pass effektivt registret skötes genom aktualitetskontroll o. dyl. Antal avregistrerade redovisas i *tabellerna 4 a och 4 b* och antal avregistrerade som tilldelats lägenhet i procent av samliga avregistrerade i *tablå h*.

Förmedlade lägenheter

Med förmedlade lägenheter avses samtliga lägenheter som bostadsförmedlingen förmedlat. Däri ingår då även lägenheter som ges till personer med förtursrätt. Det gäller dels personal inom industrin, militärer, polispersonal, lärare etc., dels familjer som erhållit lägenhet i förtur på grund av sociala skäl, t.ex. barnfamiljer helt utan bostad eller med mycket dålig sådan. Antal förmedlade lägenheter stämmer inte alltid med antal bostadsökande som erhållit lägenhet, eftersom förtur kunnat ges till personer som inte varit anmälda på bostadsförmedlingen. Antal lägenheter i år 1964 nybyggda hus, samtliga och i hus med 3 eller flera lägenheter samt antal under år 1964 förmedlade lägenheter i nybyggda hus (förstagångsupplåtelse) och i äldre hus redovisas i *tabellerna 5 a och 5 b*. I *tablå i* är uträknat hur stor procent förmedlade lägenheter i nybyggda hus utgör av inflyttningsfärdiga lägenheter i hus med 3 eller flera lägenheter. Förmedlade lägenheter i äldre hus i procent av samtliga förmedlade lägenheter redovisas även i *tablå i*. Antalet kvarstående sökande 1/1 1964 + under 1964 nyregistrerade sökande blir tillsammans alla som stått i bostadskön under 1964. Avregistrerade i procent av detta antal har uträknats och redovisats i *tablå j*.

Under tidigare år har uppgifter inhämtats angående de avregistrerades fördelning på olika grupper av sökande. Det har dock visat sig att endast en del av kommunerna kunnat lämna dylika uppgifter. För den skull har i årets liksom i förra årets enkät detta utslutits.

Kommun	1/1 1964	1/1 1964 + under 1964	Avregistrerade i procent	1964	1964	1964	1964
Gemeinsam kommun	80	3 518 129	736 110	315 352	120 073		
Andra 30-39 000 inv.	55	850 084	14 230	0 124	4 313		
50-59 000 inv.	13	314 029	72 553	4 602	4 120		
60-100 000 inv.	31	1 150 285	109 405	87 044	24 001		
Kommunerna med 100 000 inv. eller mer	1	302 308	50 509	16 908	4 413		
Andra kommuner	1	61 544	16 050	3 352	8 119		
Östra	1	114 800	80 040	11 282	36 060		
Östra-östra	2	162 400	41 135	42 585	30 104		
Östra-södra	18	1 022 653	151 039	20 076	54 007		
Östra-södra	1	340 552	150 000	24 070	14 400		
Östra-södra	13	1 146 075	1 543 000	20 235	11 060		
Östra-södra	1	1 022 653	151 039	20 076	54 007		
Östra-södra	1	340 552	150 000	24 070	14 400		
Östra-södra	13	1 146 075	1 543 000	20 235	11 060		

Tabell 1 a) Antal registrerade bostadssökande i början av år 1965
(Samma kommuner som 1964)

Kommungrupp	Antal kommuner	Folkmängden 1/1 1965	Hela antalet sökande	Därav					
				med egen lägenhet	inom kommunen bosatta sökande			sökande bosatta i annan kommun	
					Totalt	utan egen lägenhet		övriga icke-gifta	sökande i annan kommun
						med minderåriga barn och gifta utan minderåriga barn	icke-gifta som annmält avsikt att ingå äktenskap		
Stor-Stockholm	19	1 176 559	172 048	80 522	71 484	14 791	6 149	50 544	20 042
Därav									
Stockholm	1	790 333	120 020	59 620	47 480	10 100	—	37 380 ³	12 920
Förortskommuner ¹	18	385 626	52 028	20 902	24 004	4 691	6 149	13 164	7 122
Stor-Göteborg	5	483 434	91 176	45 272	29 104	4 414	6 196	18 494	16 800
Därav									
Göteborg	1	418 600	80 696	41 893	26 389	3 864	4 499	18 026	12 414
Förortskommuner ²	4	64 834	10 480	3 379	2 715	550	1 697	468	4 386
Malmö	1	245 803	29 765	18 868	6 417	1 592	1 943	2 882	4 480
Kommuner med 30—100 000 inv.	21	1 179 267	104 769	53 044	34 361	8 388	12 732	13 241	17 364
20—30 000 inv.	12	314 058	15 822	7 895	4 439	963	1 847	1 629	3 488
mindre än 20 000 inv.	22	320 634	14 830	6 774	4 212	1 336	1 303	1 573	3 844
Samtliga kommuner	80	3 719 755	428 410	212 375	150 017	31 484	30 170	88 363	66 018

¹ Boo, Botkyrka, Danderyd, Djursholm, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Märsta, Nacka, Saltsjöbaden, Sollentuna, Solna, Stocksund, Sundbyberg, Tyresö, Täby, Upplands-Väsby, Österhaninge.

² Kungälv, Mölndal, Partille, Råda.

³ Avser både »icke-gifta som annmält avsikt att ingå äktenskap» och »övriga icke-gifta».

Tabell 1 b) Antal registrerade bostadssökande i början av år 1965
(Samma kommuner som 1964 + nya 1965)

Kommungrupp	Antal kommuner	Folkmängden 1/1 1965	Hela antalet sökande	Därav					sökande bosatta i annan kommun
				med egen lägenhet	inom kommunen bosatta sökande		utan egen lägenhet		
					Totalt	Därav	Därav		
							med minderåriga barn och gifta utan minderåriga barn	icke-gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap	
Stor-Stockholm	19	1 176 559	172 048	80 522	71 484	14 791	6 149	50 544	20 042
Därav									
Stockholm	1	790 933	120 020	59 620	47 480	10 100	—	37 380 ⁴	12 920
Förortskommuner ¹	18	385 626	52 028	20 902	24 004	4 691	6 149	13 164	7 122
Stor-Göteborg	10	509 075	97 304	46 010	29 661 ²	4 611	6 364	18 582	21 633
Därav									
Göteborg	1	418 600	80 696	41 893	26 389	3 864	4 499	18 026	12 414
Förortskommuner ²	9	90 475	16 608	4 117	3 272 ³	747	1 865	556	9 219
Malmö	1	245 803	29 765	18 868	6 417	1 592	1 943	2 882	4 480
Malmö, Lund, Burlöv ⁴	3	297 514	36 766	21 601	8 214	2 017	2 705	3 492	6 951
Kommuner med 30—100 000 inv.	21	1 179 267	104 769	53 044	34 361	8 388	12 732	13 241	17 364
20—30 000 inv.	13	341 540	16 063	7 964	4 599	1 054	1 859	1 686	3 500
mindre än 20 000 inv.	131	1 061 427	42 970	18 405	11 391	4 395	3 427	9 569	13 174
Samtliga kommuner	195	4 513 671	462 919	224 813	157 913 ⁵	34 831	32 474	90 504	80 193

¹ Boo, Botkyrka, Danderyd, Djursholm, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Märsta, Nacka, Saltsjöbaden, Sollentuna, Solna, Stocksund, Sundbyberg, Tyresö, Täby, Upplands-Väsby, Österhaninge.

² Kungälv, Mölndal, Partille, Råda, Källered, Lerum, Nödinge, Säve, Torslanda.

³ Nödinges 104 sökande utan egen lägenhet har ej kunnat specificeras.

⁴ Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

⁵ Avser både icke-gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap och övriga icke-gifta.

Tabell 2. Antal registrerade bostadssökande i början av åren 1963, 1964 och 1965 i kommuner med uppgifter för både 1963, 1964 och 1965

Kommungrupp och år	Antal kom-muner	Hela antalet sökande	Därav						sökande bosatta i annan kommun
			inom kommunen bosatta sökande			utan egen lägenhet			
			med egen lägenhet	Totalt		Därav		övriga icke-gifta	
				med minder-åriga barn och gifta utan minderåriga barn	icke-gifta som annält avsikt att ingå äktenskap	icke-gifta som annält avsikt att ingå äktenskap			
Stor-Stockholm									
1963	18	147 883	68 629	60 650 ¹	10 808	10 656	39 067	18 604	
1964	18	167 996	77 035	74 194 ¹	13 257	11 713	49 076	16 767	
1965	18	171 110	80 291	71 112 ¹	14 480	5 957	50 319	19 707	
Därav Stockholm									
1963	1	103 690	51 900	43 120	6 980	5 900	30 240	8 670	
1964	1	122 600	58 450	54 440	9 470	6 400	38 570	9 710	
1965	1	120 020	59 620	47 480	10 100	—	37 380 ²	12 920	
Stor-Göteborg									
1963	5	74 201	41 153	20 128	2 875	4 784	12 469	12 920	
1964	5	81 867	43 372	23 681	3 349	4 977	15 355	14 814	
1965	5	91 176	45 272	29 104	4 414	6 196	18 494	16 800	
Därav Göteborg									
1963	1	67 844	38 998	18 783	2 653	3 926	12 204	10 063	
1964	1	73 612	40 728	21 660	2 995	3 788	14 877	11 224	
1965	1	80 696	41 893	26 389	3 864	4 499	18 026	12 414	
Malmö									
1963	1	27 594	19 040	4 962	1 356	1 495	2 111	3 592	

1964	1	28 623	17 895	6 595	1 631	2 076	2 888	4 133
1965	1	29 765	18 868	6 417	1 592	1 943	2 882	4 480
Kommuner med 30—100 000 inv.								
1963	21	89 165	47 964	26 015	5 931	10 759	9 325	15 186
1964	21	96 770	51 667	28 157	6 017	11 627	10 513	16 946
1965	21	104 769	53 044	34 361	8 388	12 732	13 241	17 364
Kommuner med 20—30 000 inv.								
1963	11	13 840	7 386	3 940	1 364	1 417	1 159	2 514
1964	11	14 048	7 232	3 831	1 093	1 525	1 213	2 985
1965	11	15 048	7 399	4 289	932	1 833	1 524	3 360
Kommuner med mindre än 20 000 inv.								
1963	22	11 609	5 831	3 043	1 187	947	909	2 735
1964	22	13 582	6 390	3 795	1 152	1 271	1 372	3 397
1965	22	14 850	6 774	4 212	1 336	1 303	1 573	3 844
Samtliga kommuner								
1963	78	364 292	190 003	118 738	23 521	30 058	65 040	55 551
1964	78	402 886	203 591	140 253	26 499	33 189	80 417	59 042
1965	78	426 698	211 648	149 495	31 142	29 964	88 033	65 555

¹ Saltsjöbaden ej specificerat 1963 — 119, 1964 — 148, 1965 — 356 sök.

² Avser både »icke gifta som annålt avsikt att ingå äktenskap» och »övriga icke-gifta».

Tabell 3 a) Antal nyregistrerade bostadssökande under år 1964
(Samma kommuner som 1964)

Kommungrupp	Antal kom-muner	Hela antalet nyregistrerade sökande	Därav					sökande bosatta i annan kommun
			inom kommunen bosatta sökande utan egen lägenhet		Därav			
			med egen lägenhet	Totalt	med minder-åriga barn och gifta utan minderåriga barn	icke-gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap	övriga icke-gifta	
Stor-Stockholm	19	36 465	12 456	20 738 ¹	3 816	1 837	14 308	3 271
Därav								
Stockholm	1	19 555	6 337	11 775	1 697	—	10 078 ²	1 443
Förortskommuner ...	18	16 910	6 119	8 963 ¹	2 119	1 837	4 230	1 828
Stor-Göteborg	5	25 151	9 684	10 739	1 627	1 887	7 225	4 728
Därav								
Göteborg	1	21 065	8 674	9 497	1 378	1 147	6 972	2 894
Förortskommuner ...	4	4 086	1 010	1 242	249	740	253	1 834
Malmö	1	8 135	3 212	2 862	599	938	1 325	2 061
Kommuner med 30—100 000 inv.	21	48 062	20 671	17 914	5 588	5 839	6 487	9 477
20—30 000 inv.	12	9 642	4 001	3 127	787	1 361	979	2 514
mindre än 20 000 inv.	22	9 421	3 733	2 855	958	934	963	2 833
Samtliga kommuner	80	136 876	53 757	58 235 ¹	13 375	12 796	31 287	24 884
Kommuner med uppgif-ter 1962, 1963 och 1964								
1962	78	129 937	57 945	48 885 ¹	10 354	12 091	25 240	23 107
1963	78	131 780	56 495	50 953 ¹	10 207	12 374	27 233	24 332
1964	78	135 513	53 264	57 651 ¹	12 988	12 680	31 052	24 598

¹ Söna ej specificerat 1962 — 1 153, 1963 — 1 027, 1964 — 777, Saltsjöbaden 1962 — 47, 1963 — 112, 1964 — 154, sökande »utan egen lägenhet».

² Avser både »icke gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap» och »övriga icke-gifta».

Tabell 3b) Antal nyregistrerade bostadssökande under år 1964
(Samma kommuner som 1964 + nya 1965)

Kommungrupp	Antal kom- muner	Hela antalet nyregistrerade sökande	Därav					sökande bosatta i annan kommun
			inom kommunen bosatta sökande		utan egen lägenhet			
			med egen lägenhet	Totalt	Därav			
					med minder- åriga barn och gifta utan minderåriga barn	icke-gifta som annält avsikt att ingå äktenskap	övriga icke-gifta	
Stor-Stockholm	19	36 465	12 456	20 738 ¹	3 816	1 837	14 308	3 271
Därav								
Stockholm	1	19 555	6 337	11 775	1 697	—	10 078 ²	1 443
Förortskommuner	18	16 910	6 119	8 963 ¹	2 119	1 837	4 230	1 828
Stor-Göteborg	10	28 505	10 062	11 071	1 774	2 009	7 288	7 372
Därav								
Göteborg	1	21 065	8 674	9 497	1 378	1 147	6 972	2 894
Förortskommuner	9	7 440	1 388	1 574	396	862	316	4 478
Malmö	1	8 135	3 212	2 862	599	938	1 325	2 061
Malmö, Lund, Burlöv ²	3	11 380	4 159	3 839	932	1 259	1 648	3 382
Kommuner med 30—100 000 inv.	21	48 062	20 671	17 914	5 588	5 839	6 487	9 477
20—30 000 inv.	13	9 971	4 087	3 359	903	1 396	1 060	2 525
mindre än 20 000 inv.	131	25 304	9 688	7 136	2 731	2 303	2 102	8 530
Samtliga kommuner	195	156 442	60 126	63 080 ¹	15 411	14 322	32 570	33 236

¹ Solnas 777 sökande »utan egen lägenhet» har ej kunnat specificeras.

² Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

³ Avser både »icke-gifta som annält avsikt att ingå äktenskap och »övriga icke-gifta».

Tabell 4 a) Antal avregistrerade bostadssökande under åren 1963 och 1964 med uppgifter för både 1963 och 1964 (Samma kommuner som 1964)

Kommungrupp	Antal kommuner	1963			1964		
		Totalt	Därav som		Totalt	Därav som	
			tilldelats lägenhet	avregistrerade av andra skäl		tilldelats lägenhet	avregistrerade av andra skäl
Stor-Stockholm	19	—	11 943	—	34 066 ¹	12 626	21 456
Därav							
Stockholm	1	—	6 088	—	22 135	6 098	16 037
Förortskommuner	18	15 077	5 855	9 222	11 931 ¹	6 528	5 419
Stor-Göteborg	5	15 863	9 979	5 884	15 842	9 432	6 410
Därav							
Göteborg	1	14 870	9 412	5 458	13 981	8 810	5 171
Förortskommuner	4	993	567	426	1 861	622	1 239
Malmö	1	6 989	2 835	4 154	6 993	4 911	2 082
Kommuner med							
30—100 000 inv.	21	37 256	16 678	20 578	40 063	18 577	21 486
20— 30 000 inv.	12	8 176	3 932	4 244	8 729	4 488	4 241
mindre än 20 000 inv. ..	22	6 884	3 291	3 593	8 312	3 658	4 654
Samtliga kommuner	80	—	48 658	—	114 005 ¹	53 692	60 329
Samtliga kommuner exkl. Stor-Stockholm	61	75 168	36 715	38 453	79 939	41 066	38 873

¹ 16 st. erhållit lägenhet, ej avregistrerade.

Tabell 4 b) Antal avregistrerade bostadssökande under 1964
(Samma kommuner som 1964 + nya 1965)

Kommungrupp	Antal kommuner	1964		
		Totalt	Därav som	
			tilldelats lägenhet	avregistrerade av andra skäl
Stor-Stockholm	19	34 066 ^a	12 626	21 456
Därav				
Stockholm	1	22 135	6 098	16 037
Förortskommuner	18	11 931 ^a	6 528	5 419
Stor-Göteborg	10	16 994	9 741	7 253
Därav				
Göteborg	1	13 981	8 810	5 171
Förortskommuner	9	3 013	931	2 082
Malmö	1	6 993	4 911	2 082
Malmö, Lund, Burlöv ¹	3	9 154	5 805	3 349
Kommuner med				
30—100 000 inv.	21	40 063	18 577	21 486
20— 30 000 inv.	13	9 131	4 722	4 409
mindre än 20 000 inv. .	131	18 961	10 210	8 751
Samtliga kommuner	195	126 208 ^a	60 787	65 437
Samtliga kommuner exkl. Stor-Stockholm	176	92 142	48 161	43 981

¹ Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med 20 000 inv.

² 16 st. tilldelats lägenhet, ej avregistrerade.

Tabell 5 a) Antal lägenheter i år 1964 nybyggda hus samt antal under år 1964 förmedlade lägenheter (Samma kommuner som 1964)

Kommungrupp	Antal kommuner	Antal lägenheter i år 1964 nybyggda hus		Antal under 1964 förmedlade lägenheter		
		Samtliga	Därav i hus med 3 el. fl. lägenheter ¹	Samtliga	Därav i	
					nybyggda hus	äldre hus
Stor-Stockholm	19	11 729	9 193	12 494	6 496	5 998
Därav						
Stockholm	1	3 884	3 168	6 098	2 432	3 666
Förortskommuner	18	7 845	6 025	6 396	4 064	2 332
Stor-Göteborg	5	4 955	4 268	9 432	3 908	5 524
Därav						
Göteborg	1	4 162	3 781	8 810	3 485	5 325
Förortskommuner	4	793	487	622	423	199
Malmö	1	3 751	3 202	5 114	3 109	2 005
Kommuner med						
30—100 000 inv.	21	18 323	13 850	19 066	9 890	9 176
20— 30 000 inv.	12	5 285	4 249	4 975	2 936	2 039
mindre än 20 000 inv.	22	4 437	3 044	3 838	1 925	1 913
Samtliga kommuner	80	48 480	37 806	54 919	28 264	26 655

¹ Häri ingår även lägenheter i icke bostadshus, däremot ingår icke lägenheter i specialhus.

Tabell 5 b) Antal lägenheter i år 1964 nybyggda hus samt antal under år 1964 förmedlade lägenheter

(Samma kommuner som 1954 + nya 1965)

Kommungrupp	Antal kommuner	Antal lägenheter i år 1964 nybyggda hus		Antal under år 1964 förmedlade lägenheter		
		Samtliga	Därav i hus med 3 el. fl. lägenheter ¹	Samtliga	Därav i	
					nybyggda hus	äldre hus
Stor-Stockholm	19	11 729	9 193	12 494	6 496	5 998
Därav						
Stockholm	1	3 884	3 168	6 098	2 432	3 666
Förortskommuner	18	7 845	6 025	6 396	4 064	2 332
Stor-Göteborg	10	5 620	4 559	9 757	4 192	5 565
Därav						
Göteborg	1	4 162	3 781	8 810	3 485	5 325
Förortskommuner	9	1 458	778	947	707	240
Malmö	1	3 751	3 202	5 114	3 109	2 005
Malmö, Lund, Burlöv ²	3	5 315	4 055	6 059	3 784	2 275
Kommuner med						
30—100 000 inv.	21	18 323	13 850	19 066	9 890	9 176
20— 30 000 inv.	13	5 674	4 577	5 209	3 025	2 184
mindre än 20 000 inv.	131	15 009	9 205	11 268	7 050	4 218
Samtliga kommuner	195	60 106	44 586	62 903	33 762	29 146

¹ Här i ingår även lägenheter i icke bostadshus, däremot ingår icke lägenheter i specialhus.

² Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå a. Fördelningen av de bostadssökande på olika grupper

	Hela antalet sökande	Därav i procent		
		inom kommunen bosatta sökande		sökande bosatta i annan kommun
		med egen lägenhet	utan egen lägenhet	
<i>Samma kommuner som 1964, 80 stycken</i>				
Stor-Stockholm	172 048	47	41	12
Därav				
Stockholm	120 020	50	39	11
Förortskommuner	52 028	40	46	14
Stor-Göteborg	91 176	50	32	18
Därav				
Göteborg	80 696	52	33	15
Förortskommuner	10 480	32	26	42
Malmö	29 765	63	22	15
Kommuner med				
30—100 000 inv.	104 769	51	33	16
20— 30 000 inv.	15 822	50	28	22
mindre än 20 000 inv.	14 830	46	28	26
<i>Samma kommuner som 1964, + nya 1965, 195 stycken</i>				
Stor-Stockholm	172 048	47	41	12
Därav				
Stockholm	120 020	50	39	11
Förortskommuner	52 028	40	46	14
Stor-Göteborg	97 304	47	31	22
Därav				
Göteborg	80 696	52	33	15
Förortskommuner	16 608	25	20	55
Malmö	29 765	63	22	15
Malmö, Lund, Burlöv ¹	36 766	59	22	19
Kommuner med				
30—100 000 inv.	104 769	51	33	16
20— 30 000 inv.	16 063	49	29	22
mindre än 20 000 inv.	42 970	43	26	31

¹ Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå b

	Inom kommunen bosatta sökande utan egen lägenhet			
	Totalt	Därav i procent		
		med minder- åriga barn och gifta utan minder- åriga barn	icke-gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap	övriga icke-gifta
<i>Samma kommuner som 1964, 80 stycken</i>				
Stor-Stockholm	71 484	21	—	79 ¹
Därav				
Stockholm	47 480	21	—	79 ¹
Förortskommuner	24 004	19	26	55
Stor-Göteborg	29 104	15	21	64
Därav				
Göteborg	26 389	15	17	68
Förortskommuner	2 715	20	63	17
Malmö	6 417	25	30	45
Kommuner med				
30—100 000 inv.	34 361	24	37	39
20— 30 000 inv.	4 439	22	41	37
mindre än 20 000 inv.	4 212	32	31	37
<i>Samma kommuner som 1964 + nya 1965, 195 stycken</i>				
Stor-Stockholm	71 484	21	—	79 ¹
Därav				
Stockholm	47 480	21	—	79 ¹
Förortskommuner	24 004	19	26	55
Stor-Göteborg	29 661	16	21	63
Därav				
Göteborg	26 389	15	17	68
Förortskommuner	3 272	24	59	17
Malmö	6 417	25	30	45
Malmö, Lund, Burlöv ²	8 214	25	33	42
Kommuner med				
30—100 000 inv.	34 361	24	37	39
20— 30 000 inv.	4 599	23	40	37
mindre än 20 000 inv.	11 391	39	30	31

¹ I Stockholms stad ingår i denna grupp både »icke-gifta som anmält avsikt att ingå äktenskap» och »övriga icke-gifta».

² Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå c

	Fördelning i procent av			
	folkmängden den 1/1 1965	inom kommunen bosatta sökande		
		med egen lägenhet	utan egen lägenhet	
			»familjer»	icke-gifta
<i>Samma kommuner som 1964, 80 stycken</i>				
Stor-Stockholm	32	38	47	48
Stor-Göteborg	13	21	14	21
Malmö	7	9	5	4
Kommuner med				
30—100 000 inv.	32	25	27	22
20— 30 000 inv.	8	4	3	3
mindre än 20 000 inv.	8	3	4	2
Summa	100	100	100	100
<i>Samma kommuner som 1964, + nya 1965, 195 stycken</i>				
Stor-Stockholm	26	36	42	46
Stor-Göteborg	11	20	13	20
Malmö	5	8	5	4
Malmö, Lund, Burlöv ¹	7	10	6	5
Kommuner med				
30—100 000 inv.	26	24	24	21
20— 30 000 inv.	8	4	3	3
mindre än 20 000 inv.	24	8	13	6
Summa	100	100	100	100

¹Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå d. Förändring i procent under respektive år av antalet kvarstående bostadssökande

	Inom kommunen bosatta sökande					Sökande bosatta i annan kommun
	med egen lägenhet	utan egen lägenhet				
		Totalt	Därav i procent			
			»familjer»	icke-gifta som anmält avsikt att ingå äkt.	övriga icke-gifta	
<i>Samtliga kommuner</i>						
1963	+ 7	+ 18	+ 13	+ 10	+ 24	+ 6
1964	+ 4	+ 7	+ 18	+ 6	+ 3	+ 11
<i>Samtliga kommuner exkl. Stor-Stockholm</i>						
1963	+ 5	+ 14	+ 3	+ 11	+ 20	+ 5
1964	+ 5	+ 19	+ 24	+ 12	+ 21	+ 7

Tablå e. Procentuell ökning av antalet sökande från 1964 till 1965

	Med egen lägenhet	Utan egen lägenhet	Bosatta i annan kommun
Stor-Stockholm	4	— 4	16
Stor-Göteborg	4	23	13
Malmö	5	— 3	8
Kommuner med			
30 000—100 000 inv.	3	22	2
20 000— 30 000 inv.	3	9	13
mindre än 20 000 inv.	6	11	13

Tablå f. Antal kommuner med nedanstående förändring i procent av antalet kvarstående bostadssökande i början av 1964

	—25 eller mer	—24/—5	—4/+4	+5/+24	+25 eller mer	Summa kommuner
Sökande med egen lägenhet ..	5	10	16	35	14	80
Sökande utan egen lägenhet ..	6	11	6	33	24	80

Tablå g. Procentuell ökning av antalet nyregistrerade vid jämförelse mellan
1963 och 1964

	Bosatta inom kommunen		Bosatta i annan kommun
	med egen lägenhet	utan egen lägenhet	
Stor-Stockholm	- 16	+ 5	- 27
Stor-Göteborg	- 6	+ 17	+ 15
Malmö	- 9	+ 13	+ 7
Kommuner med			
30 000—100 000 inv.	- 2	+ 22	+ 4
20 000— 30 000 inv.	+ 8	+ 28	+ 8
mindre än 20 000 inv.	+ 3	+ 8	+ 10

Tablå h

	Antal avregistrerade som tilldelats lägenhet i procent av samtliga avregistrerade
<i>Samma kommuner som 1964, 80 stycken</i>	
Stor-Stockholm	37
Stor-Göteborg	60
Malmö	70
Kommuner med	
30 000—100 000 inv.	46
20 000— 30 000 inv.	51
mindre än 20 000 inv.	44
<i>Samma kommuner som 1964</i>	
<i>+ nya 1965, 195 stycken</i>	
Stor-Stockholm	37
Stor-Göteborg	57
Malmö	70
Malmö, Lund, Burlöv ¹	63
Kommuner med	
30 000—100 000 inv.	46
20 000— 30 000 inv.	52
mindre än 20 000 inv.	54

¹ Lund ingår även i gruppen kommuner med 30 000—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå i

	Förmedlade lägenheter i nybyggda hus i procent av lägenheter i år 1964 nybyggda hus med 3 el. fl. lägenheter	Förmedlade lägenheter i äldre hus i procent av samtliga förmedlade lägenheter
<i>Samma kommuner som 1964, 80 stycken</i>		
Stor-Stockholm	71	48
Stor-Göteborg	92	59
Malmö	97	39
Kommuner med		
30 000—100 000 inv.	71	48
20 000— 30 000 inv.	69	41
mindre än 20 000 inv.	63	50
<i>Samma kommuner som 1964</i>		
<i>+ nya 1965, 195 stycken</i>		
Stor-Stockholm	71	48
Stor-Göteborg	92	57
Malmö	97	39
Malmö, Lund, Burlöv ¹	93	38
Kommuner med		
30 000—100 000 inv.	71	48
20 000— 30 000 inv.	66	42
mindre än 20 000 inv.	77	37

¹ Lund ingår även i gruppen kommuner med 30—100 000 inv. och Burlöv i gruppen kommuner med mindre än 20 000 inv.

Tablå j

	Antal avregistrerade under år 1964 i procent av antalet kvarstående sökande i bör- jan av året jämte antalet nyregistrerade under året
Stor-Stockholm	17
Stor-Göteborg	15
Malmö	19
Kommuner med	
30 000—100 000 inv.	28
20 000— 30 000 inv.	36
mindre än 20 000 inv.	36
34	17
73	20
33	20
33	20
34	17
33	20
73	17

Antal avregistrerade under år 1964 i procent av antalet kvarstående sökande i början av året jämte antalet nyregistrerade under året

Förslag till**Lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 (nr 523)****om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande**

Härigenom förordnas, att i lagen den 10 juli 1947 om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande skall införas en ny paragraf, betecknad 4 §, av nedan angiven lydelse.

4 §.

Kungl. Maj:t äger, där det finnes påkallat för bostadsförsörjningens främjande, förordna, att kommun skall anordna avgiftsfri bostadsförmedling på kommunens bekostnad, så ock att kommuner, vilka ingå i ett område som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende, skola anordna gemensam sådan förmedling.

Har förordnande meddelats om anordnande av en för flera kommuner gemensam bostadsförmedling, skola kommunerna bilda kommunalförbund för handhavande av förmedlingen.

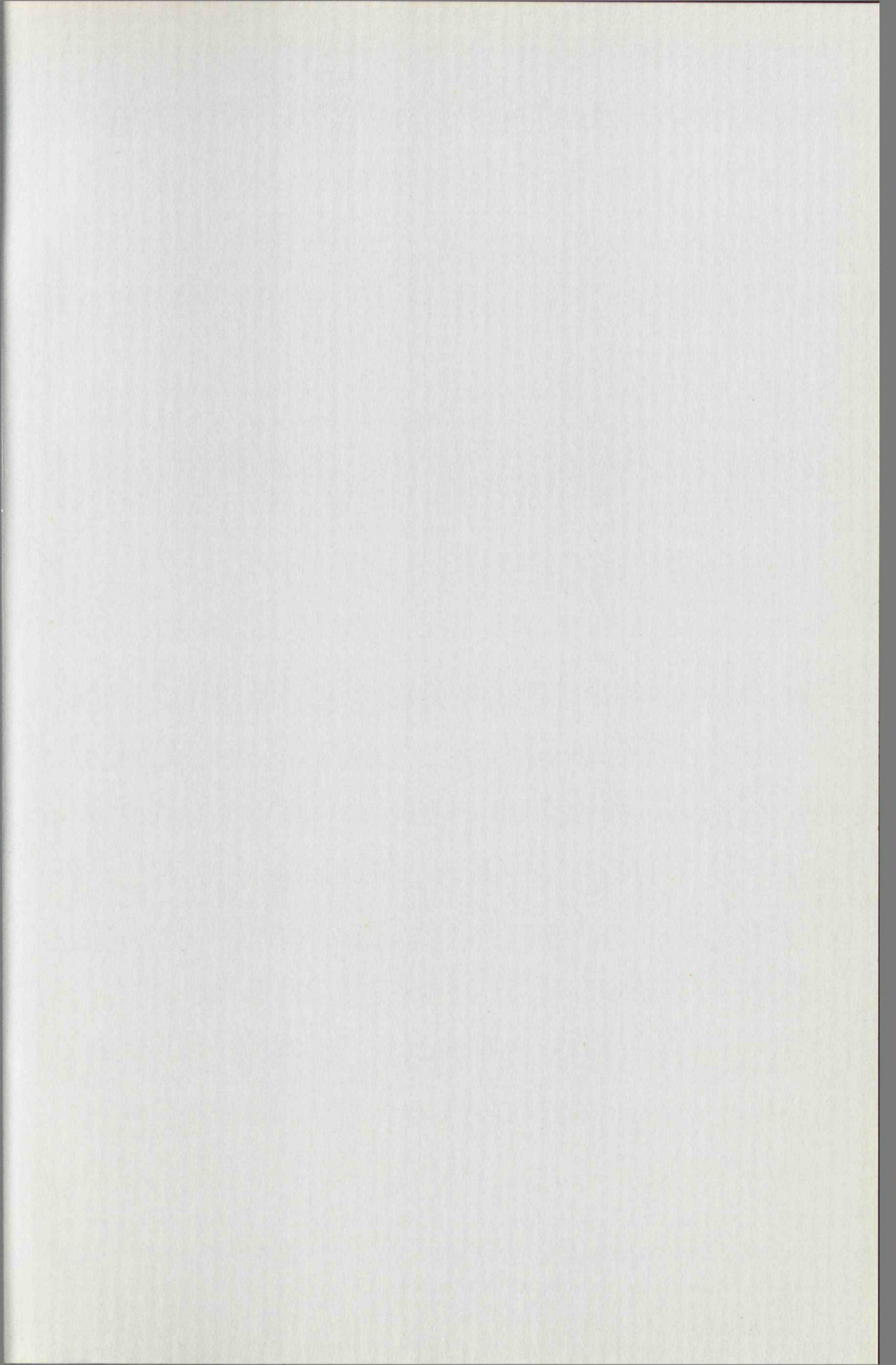
Denna lag träder i kraft den

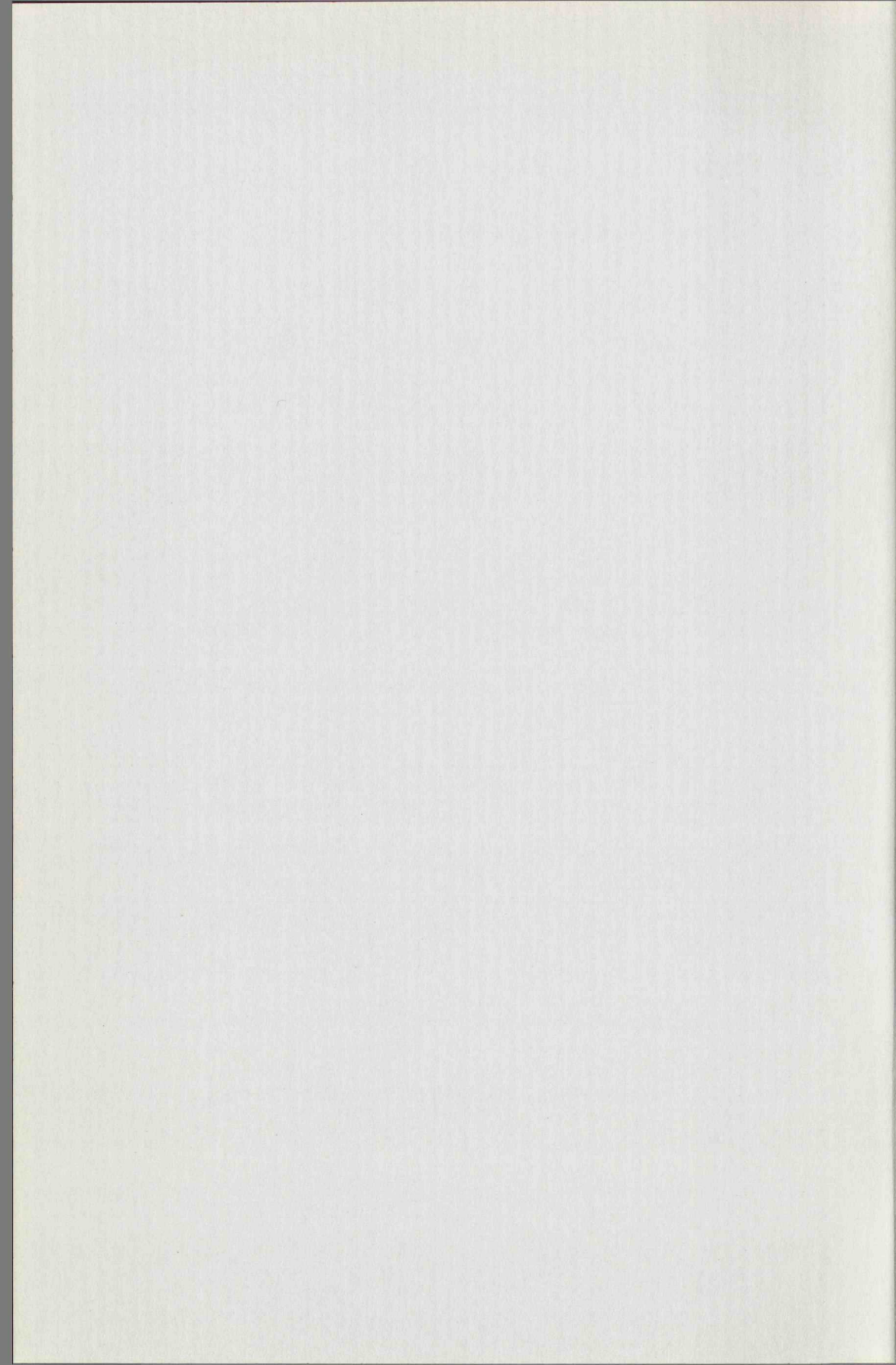
Förslag till
Lag angående upphävande av 10 § lagen den 19 juni 1942 (nr 429)
om hyresreglering m. m.

Härigenom förordnas, att 10 § lagen den 19 juni 1942 om hyresreglering m. m. skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1965

1. Transportekonomisk forskning i Norden.
3. Enkelte mellomriksveger mellom Norge og Sverige.
6. Utbildning av sjukhusadministratörer i Norden.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1965

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Sammanställning av remissyttranden över författningsutredningens förslag till ny författning. Del 1. Allmänna uttalanden samt 1 och 2 kap. i förslaget till regeringsform. [2] Del 2. Kap. 3, 4 och 5 i förslaget till regeringsform. [3] Del 4. Kap. 7, 8, 9 och 10 i förslaget till regeringsform samt övergångsbestämmelserna. [34] Del 5. Förslaget till riksdagsordning. [37]
Rättegångshjälp. [13]
Godtrosförvärv av lösöre. [14]
Fastställande av faderskapet till barn utom äkten-skap. [17]
Fartygs befälhavare. Gemensamt haveri och dispasch. Ansvarsbestämmelser m. m. [18]
Dagstidningarnas ekonomiska villkor. [22]
Ändringar i ensittarlagen m. m. [26]
Pensionsstiftelser II. [41]

Utrikesdepartementet

Sveriges sjöterritorium. [1]

Socialdepartementet

Tandvårdsförsäkring. [4]
Institutet för arbetshygien och arbetsfysiologi. [24]
Hälsa- och socialvårdens centrala administration. [49]
Mentalsjukhusens personalorganisation. Del II. Mål-sättning och utformning. [50]

Kommunikationsdepartementet

Skånes och Hallands vattenförsörjning. [8]
Friluftslivet i Sverige. Del II. Friluftslivet i sam-hällsplaneringen. [19]
1960 års radioutredning. 1. Radions och televisionens framtid i Sverige I. Bakgrund och förutsättningar, programfrågor. Organisations- och finansierings-frågor. [20] 2. Radions och televisionens framtid i Sverige II. Bildnings- och undervisningsverksam-het. Forskningsfrågor. [21]
Vägmärken. [33]
Nykterhet i trafik. [35]
Körkortet och trafikutbildningen. [42]
Statens trafikverk. [43]
Radiolog. [46]

Statens vägverk. [47]

Arbets- och arbetsinspektion för vägtrafiken. [48]

Finansdepartementet

Mättenheter. [5]
Uppbördsfrågor. [23]
Nytt skattesystem. Remissyttranden. [28]

Ecklesiastikdepartementet

Antikvitetskollegiet. [10]
1963 års universitets- och högskolekommitté 1. Ut-byggnaden av universitet och högskolor. Lokalise-ring och kostnader I. [11] 2. Utbyggnaden av uni-versitet och högskolor. Lokalisering och kostna-der II. Specialutredningar. [12]
De svenska utlandsförsamlingarnas ekonomi. [15]
1960 års lärarutbildningssakkunniga III. 1. Studie-planer för lärarutbildning. [25] 2. Lärarutbildning-en IV: 1. [29] 3. Lärarutbildningen IV: 2. [30] 4. Specialundersökningar om lärarutbildning V. [31]

Jordbruksdepartementet

Ny jordförvärvslag. [16]
1960 års jordbruksutredning. 1. De svenska jord-bruksprodukternas distributions- och marginalför-hållanden. [27]
Stöd åt hästaveln. [44]

Handelsdepartementet

Sveriges släktnamn 1965. [36]
Beredskap mot oljeskador. [45]

Inrikesdepartementet

Kommunalrättskommittén VI. Om den kommunala självstyrelsens lokala förankring. [6] VII. Kommu-nala bolag. [40]
Praktik- och feriearbetsförmedling. [7]
Arbetsmarknadspolitik. [9]
Höjd bostadsstandard. [32]
Affärstidsutredningen. 1. Affärstiderna. Del I. Motiv och lagförslag. [38] 2. Affärstiderna. Del II. Kon-sumentundersökning. [39]
Gemensamma bostadsförmedlingar. [51]

4 1966